

REFERAT |KRS| Formannskapet (2007-2011) d. 21-10-2009

Møtedato Onsdag d. 21. oktober 2009 kl. 09:00

Møtested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Søknad om støtte fra Prosjekt oppreisning.....	3
2. tertialrapport 2009 - Driftsdelen.....	6
2. tertialrapport - investeringsdelen.....	30
Fylkesveger i Vest-Agder 2010-2013, forslag til handlingsprogram.....	45

Punkt 83/09: Søknad om støtte fra Prosjekt oppreisning

Bilag

Søknad og Avtale

Dato: 12.10.09
Saksnr.: 200909916-1
Arkivkode E: 271 H32
Saksbehandler: Kristin Tofte Andresen

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
21.10.2009

Søknad om støtte fra Prosjekt oppreisning

Sammendrag:

Prosjekt Oppreisning ble opprettet som et nasjonalt ressurs- og kompetansesenter i forbindelse med at Stavanger kommune gjennomførte sin oppreisningsordning for barnehjemsbarn. Målgruppen er personer som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt mens de var under offentlig omsorg.

Kristiansand kommune har støttet Prosjekt Oppreisning økonomisk med kr 200.000 i årene 2007 og 2008, og det søkes nå om ytterligere støtte for 2009. I tillegg ønsker PO å inngå en intensjonsavtale med tanke på økonomisk tilskudd for 2010. Prosjekt Oppreisning søker samtidig Vest-Agder fylkeskommune om kr. 200 000,- og Aust-Agder fylkeskommune om kr. 100 000,-

[Forslag til vedtak:](#)

[Søknad om fortsatt økonomisk støtte til Prosjekt Oppreisning avslås.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Kristin T. Andresen
Ass. rådmann

Trykte vedlegg: - Søknad fra Prosjekt Oppreisning
- Avtale mellom PO og Kristiansand kommune

Utrykte vedlegg: - Årsmelding og regnskap for PO (2008)

Bakgrunn for saken :

Prosjekt Oppreisning ble opprettet som et nasjonalt ressurs- og kompetansesenter i forbindelse med at Stavanger kommune gjennomførte sin oppreisningsordning for barnehjemsbarn. Målgruppen er personer som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt mens de var under offentlig omsorg.

Da Kristiansand kommune vedtok å opprette en tilsvarende oppreisningsordning som de andre store byene ble det inngått en avtale med Prosjekt Oppreisning om økonomisk tilskudd for årene 2007 og 2008. Kristiansand kommune forpliktet seg til å yte årlige tilskudd på kr 200.000. Det ble også etablert en lokal støttegruppe som fikk økonomisk bistand fra kommunen frem til det lokale sekretariatet for oppreisningsutvalget ble etablert.

Sekretariatet for oppreisningsutvalget for Agder-kommunene ble etablert i slutten av 2007. Leder er Jan Tallaksen. Sekretariatet er satt sammen av personer som har solid kompetanse innenfor juss og barnevern. Til sammen bistår de ansatte i sekretariatet søkerne i alle ledd i prosessen med å søke oppreisning. De henviser også berørte personer til lokal psykologtjeneste ved behov/ønske.

Fra bystyret vedtok å nedsette det første granskingsutvalget og frem til man nå er i ferd med å avslutte behandlingen av oppreisningssøknader, har det vært nedlagt et stort arbeid. Det har krevd store ressurser å gjennomføre dette på en forsvarlig måte. I den forbindelse har Prosjekt Oppreisning vært en god støttespiller, særlig i perioden frem til man etablerte et eget sekretariat for Agder-kommunene.

Fristen for å søke oppreisning går ut i november d.å, og arbeidet med oppreisning for barnehjemsbarna går mot slutten. Da Prosjekt Oppreisning fikk støtte også for 2008 var det en forutsetning at det var siste året – særlig fordi vårt eget sekretariat var etablert og i full drift. Etter rådmannens oppfatning er det derfor ikke naturlig å gi ytterligere støtte til Prosjekt Oppreisning.

Punkt 84/09: 2. tertialrapport 2009 - Driftsdelen

Bilag

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Saksprotokoll Helse- og sosial

Saksprotokoll Kristiansand Eiendom

Saksprotokoll Administrasjonssektoren

Saksprotokoll Rådmannens stab

Saksprotokoll Skoleetaten

Saksprotokoll Barnehageetaten

Saksprotokoll Teknisk

Saksprotokoll Kultur

Dato: 06.10.2009
Saksnr.: 200909705-1
Arkivkode E: 212
Saksbehandler: Arne Henrik Lukashaugen, Randi Bentsen og Terje Fjellvang

Saksgang

Formannskapet
Bystyret

Møtedato

21.10.2009
04.11.2009

2. tertialrapport 2009 - Driftsdelen

Sammendrag:

I 2. tertialrapport foretas en gjennomgang av hele budsjettet. Tertialrapporten er delt i to, en investeringsdel og en driftsdelen. Sektorvise rapporter pr. 31.08.09 samt utenomsektorielle forhold, danner grunnlaget for den samlede vurderingen. Tertialrapporten er en rapport til bystyret som skal vise i hvilken grad budsjettvedtaket realiseres. Endret aktivitetsnivå skal først og fremst vurderes i handlingsprogramssammenheng da det langsiktige beslutningsgrunnlaget er langt bedre.

I opprinnelig budsjett for 2009 var det et positivt netto driftsresultat (korrigert) på 20,2 mill. kr. I forbindelse med regjeringens tiltakspakke ble kommunen tilført økte frie inntekter tilsvarende 28,5 mill kr utover midlene øremerket til vedlikehold. I 1. tertialrapport ble det som følge av bla lavere avkastning på kommunefondet og lavere momskompensasjon behov for å bruke 19,5 mill kr fra det sentrale disposisjonsfondet.

Budsjettsituasjonen er bedret siden 1. tertial. Netto finans har samlet sett besparelser på 35 mill kr som skyldes bedre avkastning på Energiverksfondet og lavere renteutgifter. Det forventes videre lavere netto pensjonsutgifter.

Pensjonsutgiftene er lavere enn budsjettet og rådmannen foreslår at 34,5 mill kr avsettes til et sentralt disposisjonsfond for å håndtere premieavvik. Dette grepet innebærer at økt akkumulert premieavvik i 2009 avsettes på fond og dermed ikke svekker likviditeten.

Rådmannen foreslår i denne saken enkelte rammeendringer. De er i hovedsak knyttet opp mot kompensasjon for forhold utenfor den enkelte sektors ordinære drift (bl.a. økt leiekostnad til midlertidige barnehageplasser og økt avsetning til erstatning til barnehjemsbarna). Når de foreslåtte disponeringer er foretatt vil det være 9,7 mill. kr som kan avsettes til det sentrale disposisjonsfondet.

Rådmannens stab, kultursektoren, Kristiansand Eiendom, teknisk sektor (eksl. KE), administrasjonssektoren og skoleetaten rapporterer at virksomheten holdes innenfor budsjettet (inkl. bruk av disposisjonsfondene).

Barnehageetaten har problemer med å holde virksomheten innen for budsjettrammen og melder om et budsjettproblem på om lag 2 mill kr.

Helse- og sosialsektoren melder om et budsjettproblem på 13,5 mill kr. Dette resultatet fremkommer etter interne omdisponeringer på 16 mill kr samt bruk av sektorfondet på 4,9 mill kr.

Samlet prognose for sektoren er presentert nedenfor:

Prognostisert avvik	Mill kroner
Sosialtjenesten	+ 8,0
Aktivitetsavvik omsorgstjenesten	- 16,0
Effektivitetsavvik omsorgstjenesten	- 9,0
Barnevern	- 4,0
Administrasjon	- 0,5
Besparelser sentralt	+ 8,0
SUM	-13,5

Det er en svært gledelig utvikling i antallet sosialhjelpsmottakere. Dette gjør at det forventes en besparelse knyttet til sosialhjelp (8 mill kr). Det foreslås å omdisponere midler fra sosialtjenesten til omsorgstjenesten tilsvarende prognostisert overskudd. Aktivitetsavviket ved bestiller skyldes i all hovedsak ulike typer hjemmetjenester. Hjemmesykepleie, omsorgslønn og psykiatri har de største avvikene. Barneverntjenesten melder nå om større avvik enn ved 1. tertialrapportering. Avvikene er i hovedsak knyttet til flere og dyrere tiltak i og utenfor hjemmet. Sektoren har enkelte sentrale besparelser som direktøren foreslår omdisponert til omsorgstjenestene. Samlet sett forventes ett avvik på -13,5 mill kr. En forutsetning er at driften på utførersiden i omsorg fortsetter å bedre seg siste del av året.

Det er knyttet usikkerhet til prognosene fra sektorene (spesielt barnehageetaten og helse- og sosialsektoren) og det settes i verk tiltak for å begrense underskuddet. Det er vanskelig å gi en god prognose for hele bykassen. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til skatteinntangen og netto finans.

Foreløpige anslag for netto driftsresultat er på om lag 50-70 mill kr og vil i så fall være 30-50 mill kr bedre enn opprinnelig budsjettet.

Vedtatt handlingsprogram er basert på bruk av disposisjonsfondet samt omfattende innsparingstiltak.

Dersom ikke kommunen tilføres ekstra midler i årene fremover, må det iverksettes betydelige budsjettkutt som vil ramme tjenestetilbudet. Rådmannen vil således advare mot at det i den politiske behandlingen legges opp til ytterligere kostnadskrevende tiltak.

Sykefraværet i kommunen ligger 1. halvår 2009 på samme nivå som 1. halvår 2008 (9,5%). For sektorene er det ulik utvikling. Barnehageetaten, Kultursektoren, Kristiansand Eiendom og Administrasjonssektoren har lavere sykefravær i første halvår 2009 i forhold til første halvår 2008, mens Helse- og sosialsektoren og Teknisk sektor har høyere fravær enn tilsvarende periode i fjor. Skoleetaten er på samme nivå som første halvår 2008.

I forbindelse med 1. tertialrapport - driftsdelen - ble det signalisert at administrasjonen vil styre mot lavere aksjeandel. Bakgrunnen for dette var at kommunen har redusert evne til å ta risiko når fondsreservene er redusert. Bykassens samlede reserver i form av disposisjonsfond er på et lavt nivå. Videre er den løpende driften svært presset. Disse forholdene taler for en noe lavere risiko i porteføljen. En må være klar over at en ved å redusere aksjeandelen også må nedjustere målene når det gjelder langsiktig avkastning. Aksjeandelen foreslås redusert fra 25 % til 20 %. Omløpsobligasjoner økes tilsvarende.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret tar 2. tertialrapport 2009, driftsdelen, til orientering.
2. Budsjettreguleringer som er omtalt i saken vedtas.
3. Energiverksfondets aksjeandel reduseres fra 25 % til 20 %. Endringer i finansreglementet vedtas som omtalt i saken.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykte vedlegg:

- Protokoll fra oppvekststyrets behandling av 2. tertialrapport 2009 for skoleetaten og barnehageetaten – 29. september 2009.
- Protokoll fra helse- og sosialstyrets behandling av 1. tertialrapport 2009 for helse- og sosialsektoren 22. september 2009.
- Protokoll fra kulturstyrets behandling av 2. tertialrapport 2009 for kultursektoren 23. september 2009.
- Protokoll fra byutviklingsstyrets behandling av 2. tertialrapport 2009 for teknisk sektor 25. september 2009.
- Protokoll fra kommunalutvalgets behandling av 2. tertialrapport 2009 administrasjonssektoren, Kristiansand Eiendom og Rådmannens stab 13. oktober 2009.
- Rapport vedr. netto finans.

Utrykte vedlegg:

- Budsjettreguleringsskjemaer
- Sektorenes tertialrapporter

Bakgrunn for saken :

1. Innledning

I 2. tertialrapport foretas det en gjennomgang av hele budsjettet. Regnskapsrapporter for den enkelte sektor, utenomsektorielle forhold som skatt, rammetilskudd og netto renter/avdrag vurderes. Rapporten er delt inn i to saker; en investeringsdel og en driftsdel.

Intensjonen med rapporten er først og fremst å gi en avviksanalyse for budsjettsituasjonen pr. 31.08.09. Etter rådmannens mening bør det ikke foretas for store endringer i løpet av et budsjettår. Nye tiltak og omprioriteringer hører hjemme ved behandling av handlingsprogrammet når konsekvensene av tiltakene kan ses i et langsiktig perspektiv.

2. Vedtatt handlingsprogram 2009-2012 og reserver pr. 31.12.08

I vedtatt handlingsprogram 2009-2012 er det følgende korrigerende netto driftsresultat:

Tekst	2009	2010	2011	2012
Korrigert netto driftsresultat*	20,2	-4,5	6,1	4,6
Avsetning til kommunefondet (prisjustering)	-15,7	-15,3	-15,2	
Bruk/avsetning disposisjonsfond	-4,5	19,8	9,1	-4,6

*Korrigert for bruk/avsetning bundne fond
(minustall er avsetning til disposisjonsfond, positive tall er bruk av dispfond)

Budsjett for 2009 viser et positivt korrigert netto driftsresultat på 20,2 mill kr som skyldes høy momskompensasjon knyttet til investeringer i 2009 og 2010. I 2010 er det et negativt resultat på 4,5 mill kr, mens det fra 2011 forventes et positivt resultat på 6,1 mill kr og 4,6 mill kr i 2012. Årsaken til at netto driftsresultat ikke er lavere er at rådmannen foreslår omtaksering av eiendomsskatten som betyr at nivået på eiendomsskatten øker med ca 35 mill kr fra 2011.

Det er i perioden en underbalanse på 19,8 mill kr, som må finansieres ved bruk av disposisjonsfond.

Regnskapet for 2008 viser et negativt netto driftsresultat på 70,3 mill kr, og har medført at det sentrale disposisjonsfondet er redusert fra ca 152 mill kr i 2007 til ca 49 mill kr i 2008. Årsaken til dette er i hovedsak redusert avkastning på energiverksfondet og engangskostnad på 75 mill kr i erstatning til tidligere barnehjemsbarn. Uten disse to ekstraordinære forholdene i 2008 ville driftsresultatet vært positivt med anslagsvis 75 mill kr.

Det er ved utgangen av 2008 om lag 49 mill kr på det sentrale disposisjonsfondet. Det er i tillegg 28,5 mill kr på fond for amortisering av premieavvik og om lag 47,1 mill kr på sektorfond.

Bystyret har i kommuneplanen vedtatt en målsetting om et netto driftsresultat på om lag 70 mill. kr. i året (2%).

Det er i handlingsprogram 2009-2012 vedtatt å redusere driftsbudsjettet med 95 mill kr i 2012 i forhold til 2008. Allerede i 2009 ligger det økte sektorvise og tverrsektorielle sparekrav i forhold til 2008. Hovedtyngden av disse kommer i 2011 og 2012. Økt inntektsramme fra staten i år og til neste år vi dempe presset noe.

3. Utenomsektorielle og tverrsektorielle forhold – sektor 9

3.1. Skatt, eiendomsskatt og rammetilskudd

Skatteinngangen må ses i sammenheng med inntektsutjevningen i rammeoverføringene. Skatteinngangen for Kristiansand kommune viser ved utgangen av august en merinntekt på 37,5 mill. kr i forhold til periodisert budsjett. Pr august er skatteveksten for landet 8,1 %, mens Kristiansand kommune har en vekst på 8,5 %.

Skatteanslaget og rammetilskuddet foreslås ikke endret da prognosene for resten av året er svært usikre. Inntektsutjevningen er avhengig av skatteveksten på landsbasis. Bakgrunnen for ikke å øke anslaget på frie inntekter ytterligere, er at grunnlaget fra 2008 ble svekket ved at vi da fikk en skattesvikt ift budsjett på ca 12,3 mill kr. I tillegg kommer effekten av at marginavsetningen ble økt fra 8 % til 10 %.

Eiendomsskatten viser en svikt med netto 0,216 mill kr ift budsjett. Dette skyldes i hovedsak at noen nye takster er blitt korrigert etter 1. tertialrapport. Budsjettet foreslås endret i samsvar med dette.

3.2 Netto Finans

Her tas inn en kort omtale av finansområdet og finansforvaltningen. Mer utfyllende informasjon gis i eget trykt vedlegg til saken.

Renter, avdrag og gjeld

Budsjetterte renteutgifter/-inntekter foreslås nedjustert betydelig, da rentereduksjonene ligger over planlagt nivå. Det knytter seg imidlertid usikkerhet til renteutviklingen fremover. På grunn av rentebindinger og rentebytteavtaler blir virkningen av rentereduksjonene betydelig dempet. Renteutgifter foreslås ytterligere redusert med 15 mill kr.

Avfall Sør A/S skal levere utbytte som utgjør 2,9 mill kr for Kristiansand. I forhold til budsjettet reduseres utbyttet med 4,2 mill kr.

Bykassens lånegjeld utgjør 4.348 mill kr pr 31.08.2009. Dette er en økning på 379 mill kr i forhold til 31.12.2008. Nye låneopptak er gjennomført med 450 mill kr hittil i år. Gjennomsnittlig rentesats for gjeldsporteføljen sett under ett er ved utgangen av andre tertial ca 3,8 %.

Energiverksfondet – langsiktig forvaltning

Totalporteføljen har i årets åtte første måneder gitt en avkastning på 5,2 %. I kroner utgjør avkastningen 29,3 mill. Markedsverdien av totalporteføljen ved starten av året var 575,2 mill kr. Ved utgangen av andre tertial er den på 599,3 mill kr, hvilket innebærer en økning på 24 mill kr. Det ble i perioden netto tatt ut og overført 5,2 mill kr til bykassen, som i hovedsak gjelder renteterminer fra anleggsobligasjoner. Aksjer Norge er den aktivklassen som bidrar mest positivt til avkastningen med 12,3 mill kr, etterfulgt av Renter Norge omløp med 7,7 mill kr. Siden oppstart av porteføljeforvaltningen 31.10.03 viser totalporteføljen en årlig avkastning på 3,3 %. Opprinnelig budsjettert brutto avkastning er i 2009 5,0 % og realavkastning er budsjettert med 2,5 %. Avkastning på energiverksfondet foreslås i denne saken økt med 20 mill kr.

I forbindelse med 1. tertialrapport - driftsdelen - ble det signalisert at administrasjonen vil styre mot lavere aksjeandel. Bakgrunnen for dette var at kommunen har redusert evne til å ta risiko når fondsreservene er redusert. Bykassens samlede reserver i form av disposisjonsfond er på et lavt nivå. Videre er den løpende driften svært presset, da kommunens netto driftsresultat de senere årene har vært langt under det som anbefales. Disse forholdene taler for en noe lavere risiko i porteføljen. En må være klar over at en ved å redusere aksjeandelen også må nedjustere målene når det gjelder langsiktig avkastning. Disse forholdene er nærmere belyst i vedlegget til saken.

Aksjeandelen foreslås redusert fra 25 % til 20 %. Omløpsobligasjoner økes tilsvarende.

Tabellen i kapittel 4.1.2 i finansreglementet foreslås endret til følgende:

Aktivklasser	Porteføljen totalt, %		
	Min	Normal	Maks
Rentebærende verdipapir	70,0	80,0	90,0
Derav pengemarked	8,0	10,0	12,0
Derav omløpsobligasjoner	36,0	40,0	44,0
Derav anleggsporefølje	26,0	30,0	34,0
Aksjer	13,5	20,0	26,5
Derav norske aksjer	4,0	6,5	9,0
Derav globale aksjer	9,5	13,5	17,5
Likvide midler	0,0	0,0	5,0

Som følge av at aksjeandelen reduseres, må det også gjøres endringer i to av avsnittene i kapittel 1.3.2 i finansreglementet.

Det første avsnittet lyder slik før endring:

”Langsiktighet og trygghet skal være de overgripende mål for forvaltningen. Derfor skal det legges til grunn et langsiktig perspektiv for forvaltningen av midlene. Plasseringene skal muliggjøre god avkastning og en årlig realverdistigning med minst 4,25 prosent sett over en tiårsperiode.”

Punktet skal lyde slik (endringen er fetet):

”Langsiktighet og trygghet skal være de overgripende mål for forvaltningen. Derfor skal det legges til grunn et langsiktig perspektiv for forvaltningen av midlene. Plasseringene skal muliggjøre god avkastning og en årlig realverdistigning med minst **3,5** prosent sett over en tiårsperiode.”

Det andre avsnittet lyder slik før endring:

”Plasseringshorisonten for forvaltningen er en rullerende femårsperiode. Porteføljen skal forvaltes med sikte på å minimere fluktuasjoner i verdien i løpet av plasseringshorisonten og i henhold til oppsatte mål.

For å oppnå de langsiktige målsettingene, er kommunen innstilt på å akseptere visse kortsiktige verdifluktuasjoner. Det er uttrykt en målformulering om at porteføljen ikke skal ha en lavere avkastning enn -2% og at unntak fra dette minimumskravet ikke skal inntreffe oftere enn hvert 20. år. ”

Dette punktet skal lyde slik (endringen er fetet):

”Plasseringshorisonten for forvaltningen er en rullerende femårsperiode. Porteføljen skal forvaltes med sikte på å minimere fluktuasjoner i verdien i løpet av plasseringshorisonten og i henhold til oppsatte mål.

For å oppnå de langsiktige målsettingene, er kommunen innstilt på å akseptere visse kortsiktige verdifluktuasjoner. Det er uttrykt en målformulering om at porteføljen ikke skal ha en lavere avkastning enn **$-2,5\%$** og at unntak fra dette minimumskravet ikke skal inntreffe oftere enn hvert 20. år (**5%**). ”

Flere av delporteføljene er pr i dag i brudd med sine respektive tillatte avvikssammer i det eksisterende finansreglementet. Det nye forslaget vil rette opp disse avvikene.

3.3 Andre forhold i sektor 9

Pensjonsutgifter

Prognosene for årets premieavvik er mottatt for alle tre pensjonskasser. Disse viser at premieavviket inkl. arbeidsgiveravgift, samlet blir 38,3 mill kr lavere enn anslått i opprinnelig budsjett. Den viktigste årsaken til dette er at innbetalt reguleringspremie til KKP blir betydelig lavere enn tidligere signalisert. Til tross for dette øker akkumulert premieavvik med ca 34,5 mill kr i 2009. Rådmannen foreslår derfor at disposisjonsfond til amortisering av premieavvik styrkes tilsvarende i 2009. Fondet vil da samlet være på 63 mill kr ved årets slutt, mens akkumulert premieavvik vil være ca 295 mill kr hvis budsjettforutsetningene slår til.

Pensjonspremie til KKP reduseres med 51,3 mill kr inkl. arbeidsgiveravgift. Nå det gjelder KLP blir netto premie inkl arbeidsgiveravgift redusert med 7 mill kr.

Netto resultat effekt i 2009 blir dermed 20 mill kr. Budsjettet foreslås korrigert i samsvar med dette.

Integreringstilskudd

Budsjettert beløp foreslås økt med 2,5 mill kr. 80 % av beløpet dvs 2,0 mill kr tilføres sosialtjenestens budsjett.

Tilskudd til renter og avdrag

Tilskuddsordningene knyttet til skolebygg, Reform 97 og ordningen med tilskudd til kirker, omsorgsboliger og sykehjem ble samlet nedjustert til 27,9 mill kr i 1. tertialrapport. På grunn av rentenedgangen, ble beløpet da nedjustert med 10,6 mill kr, da tilskuddene vil bli betydelig lavere enn budsjettert. De fleste av ordningene er knyttet til flytende husbankrente. Denne har sunket noe saktere enn forutsatt i 1. tertialrapport. Det forventes nå en gjennomsnittrente på om lag 4,3 % i 2009. Inntektene kan derfor økes med ca 3 mill kr. Det er foreløpig ikke avklart om kommunen i år vil motta tilskudd etter ny ordning i 2009 når det gjelder skolebygg. Hvis dette kommer, vil det i så fall bli en merinntekt.

Momskompensasjonsordningen

Kompensasjon fra driften ligger foreløpig reelt noe høyere enn fjorårets nivå. Kompensasjon fra investeringer ble nedjustert med 25 mill kr i 1. tertialrapport fordi et betydelig investeringsvolum ble forskjøvet fra 2009 til 2010 jf 1. tertialrapport – investeringsdelen.

Selv om ytterligere flere planlagte investeringer utsettes til 2010 jf 2. tertialrapport for investeringer, medfører dette ikke behov for å nedjustere inntektsanslaget ytterligere i 2. tertial. Innhentning av etterslep på øvrige investeringer er årsaken til dette. 2 mill kr av kompensasjonen fra investeringer gjelder et nytt energispareprosjekt med tilskudd fra Enova. Dette beløpet overføres fra drift til finansiering av investeringen. Det vises til 2. tertialrapport – investeringsdelen.

Barnehjemsgransking – oppreisningsutbetalinger

Kommunen har totalt budsjettert med samlet netto erstatningsbeløp på 95 mill kroner. Pr 30.08.09 gjenstår ca 30 mill kr av bevilgningen. Det er tidligere kommunisert at prognosene tilsier en økning av bevilgningen til 100 mill kr. Rådmannen foreslår derfor å øke bevilgningen med 5 mill kr.

Kompensasjon for lønns- og prisvekst 2008-2009

Avsetningen reduseres med 1,5 mill kr til dekning av merutgifter til seniorplanen og tverrsektorielle tiltak barn/unge jf de neste to punktene.

Seniorplanen

Det ventes en kostnadsøkning på 1 mill kr basert på de retningslinjene som gjelder for ordningen i 2009.

Red. barn/unge – tverrsektorielle tiltak

Forventet innsparing oppnås ikke. Det bevilges derfor kr 500.000 til formålet.

Avskrivninger

Avskrivningene for 2009 er nå kjørt og det viser seg at samlede avskrivninger er 20,457 mill kr høyere enn budsjettet. Årsaken er at budsjettet kun bygger på historiske tall fra 2007-regnskapet. Endringene gir ikke resultateffekt i kommunens regnskap.

Sentrale disposisjonsfond

Netto endringer i samlet tertialrapport (se omtale under kap.4 sektorrapportene), medfører at det kan avsettes 9,686 mill kr til sentralt disposisjonsfond.

4. Sektorrapportene

Sektor 1 - Rådmannens stab

Sektoren melder om balanse ev. ved bruk av sektorens disposisjonsfond. Det kan også bli noe tidsforskyvning for noen prosjekter som går over flere år, som kan medføre besparelse i 2009.

Områdeplanlegging

Det er budsjettet med 200.000 kr til områdeplanlegging som skal gå til et nærmiljøprosjekt på Øvre Slettheia. Fritidsetaten skal gjennomføre en kartlegging i området vedrørende innbyggernes ønsker og behov for nærmiljøtiltak.

Hensikten med kartleggingen er å bidra til at skolens flerbruksdel blir i aktiv bruk av innbyggere og frivillige organisasjoner i nærmiljøet, og at flere frivillige organisasjoner driver aktiviteter på Øvre Slettheia. Det er bla ønskelig at arrangementer og tiltak bidrar til nettverksbygging på tvers av etnisk bakgrunn, at flere barn deltar i fritidsaktiviteter og at voksne i området deltar mer aktivt i nærmiljøaktiviteter. Rådmannen foreslår på denne bakgrunn at områdemidlene på 200.000 kr overføres til fritidsetaten.

Byportal

Ansvaret for utarbeidelsen av nettbasert byportal ligger i administrasjonssektoren. Budsjettmidlene har til nå ligget i rådmannens stab. Rådmannen foreslår at resterende midler på prosjektet (189.507 kr) og disposisjonsfond fra 2008 (448.793 kr) overføres til administrasjonssektoren.

Evaluering av Innvanderrådets arbeid

Rådmannen foreslår å dekke kr 50.000 til evaluering av Innvanderrådets arbeid ved bruk av formannskapets tilleggsbevilgningskonto. Midlene overføres sektor 7 (skoleetaten).

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for rådmannens stab:

Tiltak	I 1000 kr
Områdeplanlegging	-200
Byportal	-190
Formannskapets tilleggsbevilgningskonto	-50
Sum sektor 1:	-440

Sektor 2 - Barnehageetaten

Barnehageetaten har de siste 2-3 årene klart å imøtekomme behovet for midlertidige plasser (kostbare å etablere og drifte), samt drifte de mange nye permanente barnehageplassene i kommunale og private barnehager innenfor etatens driftsramme og nye statlige skjønnskudd.

Barnehageetatens tildelte budsjettamme til eksisterende drift og nye plasser i 2009 inkl. statlige skjønnskudd vil ikke være tilstrekkelig til håndtere rapportert avvik på totalt ca. 3,6 mill kr pr. 31. august:

- Økt aktivitetsnivå for tilrettelagte tjenester – ca. 2,2 mill kr.
- Økt leiekostnad for Kongsgård barnehage (brakke) – ca. 0,8 mill kr.
- Akutte ventilasjonstiltak ved Bamsebo barnehage – ca. 0,6 mill kr.

Rådmannen foreslår at økt leiekostnad for Kongsgård på 0,8 mill kr og ventilasjonstiltaket på 0,6 mill kr ved Bamsebo dekkes ved ekstrabevilgning til barnehageetaten. Samlet sett leder barnehageetaten om et budsjettproblem på om lag 2 mill kr.

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for barnehageetaten:

Tiltak	I 1000 kr
Økt leiekostnad Kongsgård barnehage (brakker)	800
Akutte ventilasjonstiltak ved Bamsebo barnehage	600
Sum sektor 2:	1 400

Sektor 3 - Helse- og sosialsektoren

Situasjonen beskrevet i 1. tertialrapport har endret seg lite. Det oppleves et betydelig press på tjenestene. Arbeidet med å redusere tjenestenivået innenfor hjemmesykepleie har resultert i at timetallet de siste månedene har vært under 32 500 timer i måneden. Vi må tilbake til 2005 for å se lignende volumtall. Brukerantallet er imidlertid rekordhøyt. Dette betyr at det gis mindre tjenester til flere brukere.

Samlet prognose for sektoren er presentert nedenfor:

Prognostisert avvik	Mill kroner
Sosialtjenesten	+ 8,0
Aktivitetsavvik omsorgstjenesten	- 16,0
Effektivitetsavvik omsorgstjenesten	- 9,0
Helsetjenesten	0,0
Barnevern	- 4,0
Administrasjon	- 0,5
Besparelser sentralt	+ 8,0
SUM	-13,5

Det er en svært gledelig utvikling i antallet sosialhjelpsmottakere. Dette gjør at det forventes en besparelse knyttet til sosialhjelp. Det forventes merinntekt på integreringstilskudd knyttet til bosetting av flyktninger. Samtidig er det besparelser knyttet til vakante stillinger innenfor sosialtjenestene. Det foreslås å omdisponere midler fra sosialtjenesten til omsorgstjenesten tilsvarende prognostisert overskudd i sektoren for øvrig.

Aktivitetsavviket ved bestiller skyldes i all hovedsak ulike typer hjemmetjenester. Hjemmesykepleie, omsorgslønn og psykiatri har de største avvikene. Effektivitetsavviket hos

utfører er det fortsatt knyttet usikkerhet til. Tendensen fra i fjor er at institusjonene er på rett vei. Det gjenstår allikevel noe for å nå balanse. Hjemmetjenesten har mindre avvik på utførersiden, og her forventes balanse. Tjenesten til utviklingshemmede har i år større økonomiske problemer enn tidligere. Det er iverksatt tiltak som forventes å ha effekt i løpet av høsten.

Barneverntjenesten melder nå om større avvik enn ved 1. tertialrapportering. Avvikene er i hovedsak knyttet til flere og dyrere tiltak i og utenfor hjemmet.

Sektoren har enkelte sentrale besparelser som foreslås omdisponert til omsorgstjenestene. Samlet sett forventes ett avvik på -13,5 mill kr. En forutsetning er at driften på utførersiden i omsorg fortsetter å bedre seg siste del av året.

Med forventet driftsavvik på – 13,5 mill kroner, blir forventet saldo ved årets slutt – 18,7 mill kr på sektorens disposisjonsfond.

Sentralbordtjeneste ved IP telefoni – for mye trukket HS

Helse- og sosialsektoren er blitt trukket for mye vedrørende innføring av sentralbordtjeneste ved IP telefoni. Rådmannen foreslår at 37.000 kr tilbakeføres til Helse- og sosialsektoren fra administrasjonssektoren v/IT. Dette videreføres i forslag til handlingsprogram 2010-2013.

Integreringstilskudd

Budsjettet beløp foreslås økt med 2,5 mill kr. 80 % av beløpet dvs 2,0 mill kr tilføres sosialtjenestens budsjett.

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for helse- og sosialsektoren:

Tiltak	I 1000 kr
Integreringstilskudd – merinntekter	2 000
Sentralbordtjeneste ved IP-telefoni for mye trukket HS	37
Sum sektor 3:	2 037

Sektor 4 - Kultursektoren

Driftsbudsjettet forventes å gå i balanse under forutsetning av at sektoren tilføres midler som nevnt i saken.

Økt husleie Vågsbygd kulturhus

Det foreslås at det tas høyde for økt husleie i Vågsbygd kulturhus for Vågsbygd bydelsbibliotek, kontoret for fritidsetaten vest og undervisningslokaler til kulturskolen. Alle skal ha tilholdssted i det nye kultursenter. Årsaken til den økte leie er både høyere byggekostnader og at innflytting blir en måned tidligere enn opprinnelig bestemt. Det gjenstår sluttforhandlinger av kontrakten. Rådmannen foreslår at innspillet fra utleier (kr 468.000) foreløpig innarbeides.

Kommunalt fyrverkeri

For å gjennomføre stort, kommunalt fyrverkeri på nyttårsaften i om lag samme størrelsesorden som tidligere år blir prisen i hht. innhentede opplysninger fra leverandører:

- ett stort fyrverkeri i "Tresse": 120.000 kr
- ett stort, men mindre enn i byen, i Vågsbygd: 60.000 kr
- ytterligere ett fyrverkeri på østsiden: 60.000 kr

Til sammen 240.000 kr.

Rådmannen legger til grunn vedtatt budsjett med kun fyrverkeri i "Tresse". Dersom det skal gjennomføres fyrverkeri i bydelene må ev. det tilleggsbevilges 120.000 kr.

Støyisolering av Kick Scene

Det foreslås bevilget 375.000 kr til den gjenstående del av kommunens bidrag til støyisolering av Kick Scene. Dette finansieres ved at tilskuddsposten "Rockemillionen" blir redusert med 125.000 for hvert av årene 2010,2011 og 2012.

Områdemidler

Rådmannen foreslås å overføre kr 200.000 fra rådmannens stab (jfr. omtalen under sektor 1).

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for kultursektoren:

Tiltak	I 1000 kr
Områdeplanlegging - flyttet fra sektor 1	200
Vågsbygd kultursenter økte leieutgifter	468
Støyisolering av Kick Scene	375
Sum sektor 4:	1 043

Sektor 5.1 - Teknisk sektor

Driftsbudsjettet forventes å gå i balanse under forutsetning av at sektoren tilføres midler som nevnt i saken.

Kommunal vei - sommervedlikehold

Selv om sektoren har gjennomført vesentlige reduksjoner i tjenestene viser påløpte kostnader og prognoser for at det allikevel ikke er mulig å holde budsjettet. Prognosen er en overskridelse i forhold til budsjett for veivedlikehold og sommerdrift vei på ca 1,2 mill kr.

For å begrense overskridelsen på vei vil det bli foretatt innstramminger på vei som antas å gi en besparelse på 0,3 mill kr. Økte inntekter i forbindelse med administrasjon og regnskap av merverdikompensasjon i private utbyggingsområder antas å gi en total merinntekt på ca 0,5 mill kr. Forventet merforbruk for sommervedlikehold er ca 0,4 mill kr.

Rådmannen anbefaler at sommervedlikeholdet styrkes med 0,25 mill kr.

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for teknisk sektor:

Tiltak	I 1000 kr
Kommunal vei – sommervedlikehold	250
Sum sektor 5.1:	250

Sektor 5.2 - Kristiansand eiendom

Driftsbudsjettet forventes å gå med overskudd på 3,5 mill kr etter avsetning av 8,6 mill kr til disposisjonsfond. Avsetningen til disposisjonsfondet knytter seg til tiltakspakken og gjennomføringen på enkelte av prosjektene, som vil strekke seg over årsskiftet. Det bemerkes at det er usikkerhet knyttet til markedets kapasitet til å utføre bestilte vedlikeholdsoppdrag.

Årsaken til prognostisert overskudd er i hovedsak ikke brukte vedlikeholdsmidler som overføres til neste år.

Sektor 6 – Administrasjonssektoren

Driftsbudsjettet forventes å gå i balanse under forutsetning av at sektoren tilføres midler som nevnt i saken.

Barnehjem – oppreisningsordningen

Det foreligger avtale mellom Prosjekt Oppreisning og Kristiansand kommune. I flg. avtalen er kommunen forpliktet til å betale et tilskudd på 200.000 kr pr år i 2007 og 2008.

Krav om utbetaling for 2008 ble ikke fremmet før i juni 2009, og rådmannen vil derfor anbefale at det bevilges et tilsvarende beløp for å dekke forpliktelsen.

Forsikring

Kommunens samlede forsikringsutgifter øker mer enn ordinær prisstigning. Prognoser antyder en overskridelse på 1 mill kr. Dette skyldes i det alt vesentlige at gruppelivsforsikring fra og med 2009 beregnes pr ansatt, og ikke pr årsverk som tidligere. Bilforsikring er også blitt vesentlig dyrere grunnet dårlig skadestatistikk, men her er antall kjøretøy redusert, slik at effekten blir liten. Det er usikkerhet knyttet til egenandeler på skadesaker for resten av året, men pt foreligger ikke data som tilsier avvik fra det normale.

Lønns- og personaltjenesten

Enheten rapporterte i 1. tertial 09 om et forventet overforbruk på 600.000 kr i personalavdelingen. Samtidig ble det varslet tiltak for å bedre situasjonen.

Effekten hittil er at antatt overforbruk er redusert til 400.000 kr.

Sentralbordtjeneste ved IP telefoni – for mye trekk HS

Helse- og sosialsektoren er blitt trukket for mye vedrørende innføring av sentralbordtjeneste ved IP telefoni. Rådmannen foreslår at 37.000 kr tilbakeføres til Helse- og sosialsektoren fra administrasjonssektoren v/IT. Dette videreføres i forslag til handlingsprogram 2010-2013.

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for administrasjonssektoren:

Tiltak	I 1000 kr
Forsikring	1 000
Byprotal	190
Barnehjem – oppreisningsordningen avtale om tilskudd	200
IT – tilbakeføring av for mye trekk HS sektoren	-37
Sum sektor 6:	1 353

Sektor 7 – Skoleetaten

Resultatenhetenes prognoser viser at etaten samlet sett styrer mot balanse ved å justere et eventuelt mer- eller mindreforbruk mot etatens netto disposisjonsfond.

Skoleetaten hadde 01.01.09 et disposisjonsfond på 12,1 mill. kr. Som følge av justeringer beskrevet i HP 09-12 og Årsrapport/Kvalitetsmelding for 2008 er disposisjonsfondet per 2. tertial 2009 på 6,7 mill. kr.

Evaluering av innvandrerråd

Rådmannen anbefaler at det brukes 50.000 kr til evaluering av innvandrerrådet. Midlene finansieres over formannskapetets konto for tilleggsbevilgninger.

Midler bevilget til å styrke spesialundervisningen i 2009 og 2010 (gitt HP 2009-2012)

I 2009 og 2010 er det årlig bevilget 1,6 mill til styrking av spesialundervisningen.

Hovedtiltaket har vært å styrke det mobile spesialpedagogiske teamet ved Alternative skoletilbud med 2 stillinger. Tiltaket er igangsatt fra og med høsten 2009 med en kostnadsramme på 462.000 kr. (5/12 effekt). Tiltaket skal gjelde i to skoleår.

Det står per 2. tertial 788.000 kr. som ubrukt på prosjektet. Midlene foreslås overført til 2011 i Handlingsprogrammet for 2010-2013 ved å redusere rammen i 2009 tilsvarende.

Resterende tiltak gjennomføres i henhold til tiltaksplanen som ble vedtatt av Oppvekststyret.

Rådmannen foreslår følgende rammeendring for skoleetaten:

Tiltak	I 1000 kr
Evalueringe av innvanderrådets arbeid	50
Midler til styrking av spesialundervisningen i 2009 og 2010 – overføres til 2011	- 788
Sum sektor 7:	-738

5. BUDSJETTREGULERINGER

Nedenfor oppsummeres forslag til budsjettendringer med finansiering:

Tiltak:	Økte utgifter/ Red.inntekter.	Red.utgifter/ Økte inntekter:
Sektor 1 - Rådmannens stab		
Områdeplanlegging		200
Formannskapetets tilleggsbevilgningskonto (finansiering av innvandrerråd)		50
Byportal		190
Sum sektor 1:	-	440
Sektor 2 - Barnehageetaten		
Økt leiekostnad for Kongsgård barnehage (brakke)	800	
Akutte ventilasjonstiltak ved Bamsebo barnehage	600	
Sum sektor 2	1 400	-
Sektor 3 - Helse- og sosial		
Økt mottak av flyktninger	2 000	
Sentralbordtjeneste ved IP-telefoni for mye trukket HS	37	
Sum - sektor 3:	2 037	-
Sektor 4 - Kultur		
Områdeplanlegging - flyttet fra sektor 1	200	
Vågsbygd kultursenter økte leieutgifter	468	
Støysolering av Kick Scene	375	
Sum - sektor 4:	1 043	-
Sektor 5.1 - Teknisk		
Sommervedlikehold	250	
Sum - sektor 5.1	250	-
Sektor 5.2 - Kristiansand Eiendom		
Sum - sektor 5:	-	-
Sektor 6 - Administrasjon		
Byportal - flyttet fra sektor 1	190	
IT – tilbakeføring av for mye trekk HS sektoren		37
Forsikring	1000	
Barnehjemssaken - gransningsutvalg II	200	
Sum - sektor 6	1 390	37
Sektor 7 - Skoleetaten		
Midler bevilget til å styrke spesialundervisningen		788
Evaluering av innvandrerråd	50	
Sum - sektor 7 - skoleetaten	50	788
Sektor 9 - Frie inntekter, netto finans m.v.		
Eiendomsskatt	216	
Integreringstilskudd		2 500
Overføring av moms fra drift til inv.	2 000	
Lavere premieavvik og lavere pensjonsutgift	38293	58305
KLP -økte pensjonsutg.		
Tilskudd til renter og avdrag		2 995
Netto finans (netto renter)		35 000
Redusert utbytte Avfall SørA/S	4 200	
Erstattsning barnehjemsbarn	5 000	
Seniortiltak	1 000	
Innsparingstiltak Barn og unge - forskyvning	500	
Reserve - lønnsoppgjøret		1 500
Avskrivninger	20 457	20 457
Avsetning til fond for amortisering av premieavvik	34 500	
Avsetning til disposisjonsfond	-	
Sum - sektor 9:	9 686	120 757
SUM:	15 856	122 022

I tillegg foreslås det en teknisk budsjettregulering: Overføring av disposisjonsfond fra sektor 1 til sektor 6 vedr. byportalen (flytting av disposisjonsfond på 448.793 kr).

6. EN KOMMUNE I UTVIKLING – ARBEIDSGIVERVIRKSOMHET

Det gis i 2. tertialrapport en status på satsingsområdene i kommuneplanen i forhold til vedtatte målsetninger i handlingsprogram 2009-2012. Detaljert oversikt over periodemål pr. 2. tertial gis i sektorrapportene. Arbeidsgivervirksomheten trekkes fram i denne samlede rapport for hele kommunen:

Nr	Periodemål for hele perioden – beskrivelse av indikator	Status 07	Mål 09	Resultat 2. tertial
1	<p>ARBEIDSKRAFTBEHOVET Beholde og rekruttere god arbeidskraft</p> <p><u>Indikator:</u> Antall ansatte med uønsket deltid er redusert: Stolthet over egen arbeidsplass (MTU 2007 og 2009):</p>	241 4,7	120 4,8	Måles v/års-skifte
2	<p>MANGFOLD Mangfoldet blant ansatte prioriteres.</p> <p><u>Indikator:</u> Andel kvinnelige medarbeidere (%): Andel kvinnelige ledere (%): Ansatte med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn speiler andel innbyggere (9,3% per 31.12.07) med samme bakgrunn (% av årsverk):</p>	77% 56% 7,2%	65% 65% 9,0%	78% 56% Måles v/års-skifte
3	<p>KOMPETANSEUTVIKLING Ansatte opplever større mulighet til faglig og personlig utvikling i jobben</p> <p><u>Indikator:</u> Mulighet for å skaffe seg ny kompetanse som er relevant i jobben (MTU):</p>	4,1	4,2	4,3
4	<p>ARBEIDSMILJØ Redusert sykefravær og økt trivsel.</p> <p><u>Indikator:</u> Sykefraværet er redusert (% av ansatte) MTU score opplevd tilfredshet (helhetsvurdering trivsel) MTU svarprosent.</p>	8,6 4,7 79%	8 4,8 81%	9,5 4,6 83%

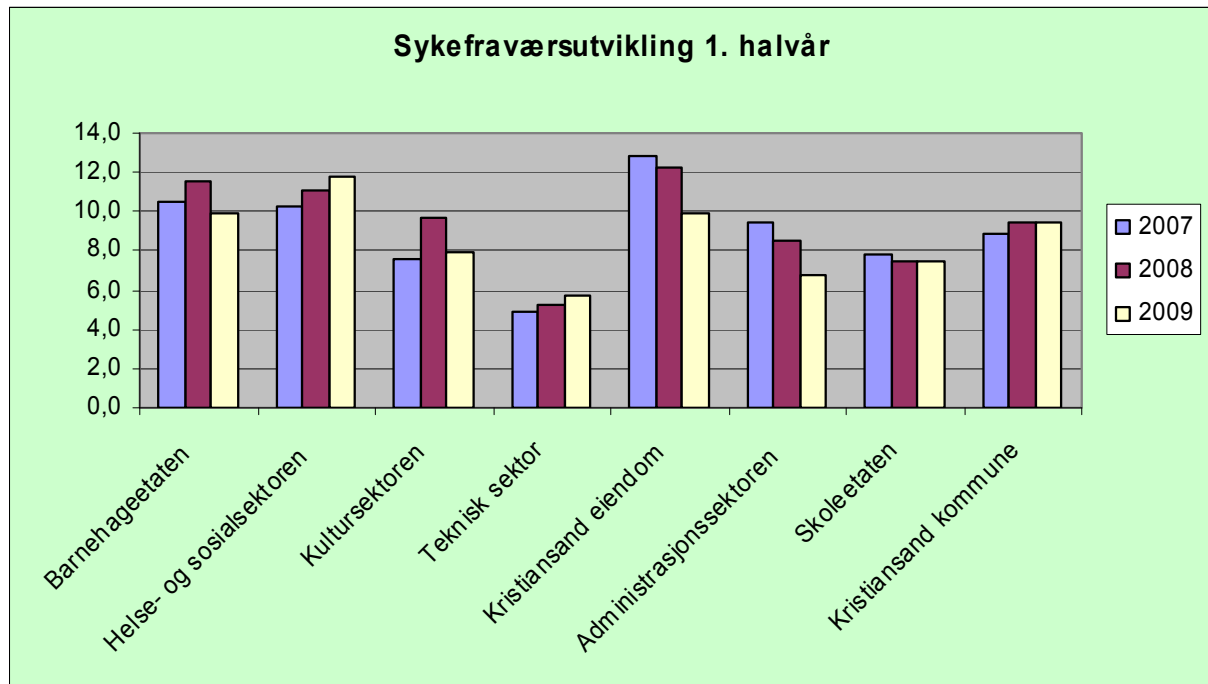
(MTU=Medarbeidertilfredshetsundersøkelse gjennomføres annet hvert år. 2007, 2009 osv.)

Arbeidsmiljø

Sykefravær

Sykefraværet i kommunen ligger 1. halvår 2009 på samme nivå som 1. halvår 2008. For sektorene er det ulik utvikling. Barnehage, Kultur, Kristiansand Eiendom og Administrasjonssektoren har lavere sykefravær i første halvår 2009 i forhold til første halvår 2008. Mens Helse- og sosialsektoren og Teknisk sektor har høyere fravær i samme periode. Skoleetaten har sammen nivå på sykefraværet 1. halvår 2009 som tilsvarende periode i fjor.

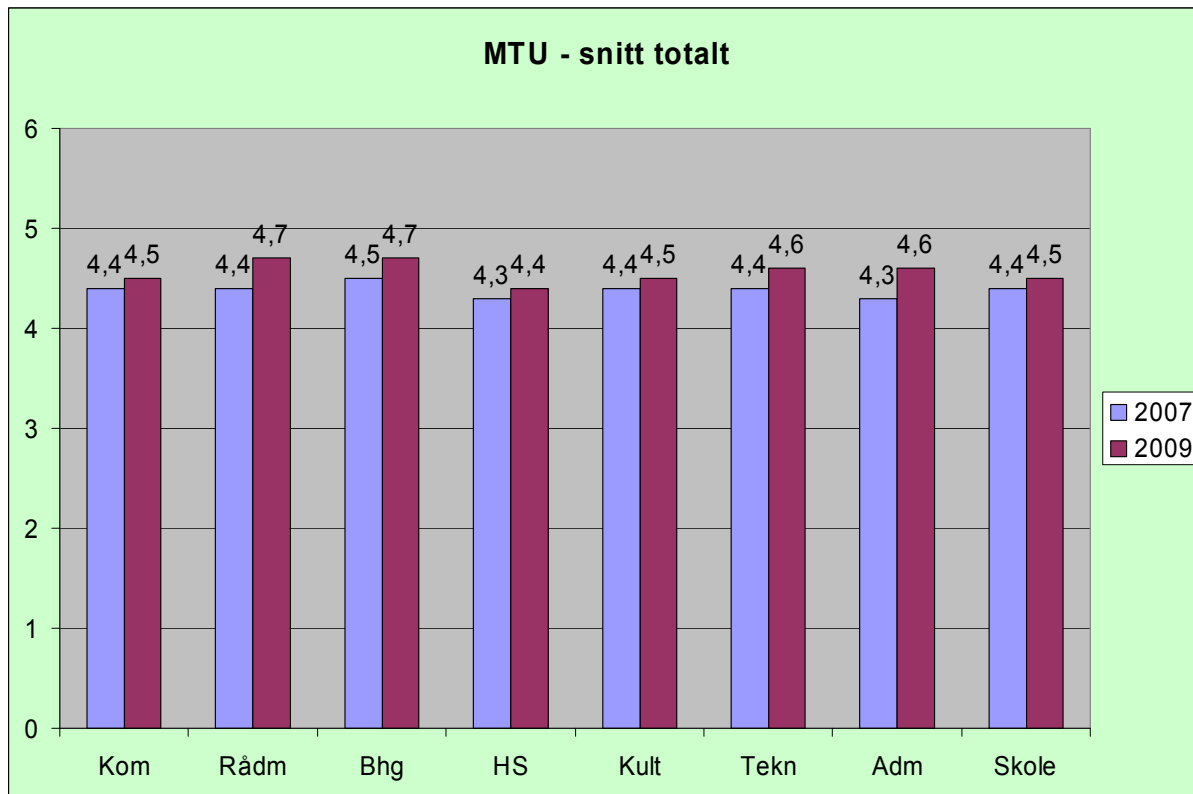
Våren 2009 har HMS i samarbeid med Personaltjenesten, NAV, Hovedvernombudet og Hovedtillitsvalgte kjørt BLI GOD-kurs for ledere, tillitsvalgte og verneombud i sektorene. Kurset vil bli avsluttet i løpet av 2009. Målet er å friske opp kunnskapen om hvordan tilrettelegge for en god arbeidsplass hvor ansatte trives, samt forebygge fravær.

Medarbeidertilfredshetsundersøkelsen (MTU)

I 2007 og våren 2009 er det gjennomført Medarbeidertilfredshetsundersøkelse (MTU) i kommunen for alle ansatte. I etterkant av undersøkelsene forventes det at ledere sammen med sine ansatte gjennomfører prosesser for å forbedre eller beholde et godt arbeidsmiljø.

Undersøkelsen i 2009 viser en positiv utvikling for flere av sektorene sett i forhold til 2007. Spesielt nevnes Barnehagesektoren, Teknisk sektor og Administrasjonssektoren.

Trykt vedlegg til 2. tertialrapport drift 2009.

Netto Finans

Renter, avdrag og gjeld

Budsjetterte renteutgifter/-inntekter foreslås nedjustert betydelig, da rentereduksjonene ligger over planlagt nivå. Det knytter seg imidlertid usikkerhet til renteutviklingen fremover. På grunn av rentebindinger og rentebytteavtaler blir virkningen av rentereduksjonene betydelig dempet. Renteutgifter foreslås ytterligere redusert med 15 mill kr.

Bykassens lånegjeld utgjør 4.348 mill kr pr 31.08.2009. Dette er en økning på 379 mill kr i forhold til 31.12.2008. Nytt låneopptak er gjennomført med 450 mill kr hittil i år. Låneporteføljen består i hovedsak av lån fra långivere som spesielt betjener kommunesektoren (Kommunalbanken/ KLP Kommunekreditt), fra Husbanken og fra finansmarkedet i form av sertifikat- og obligasjonslån. Det benyttes både faste og flytende renter. Lånegjelden er rentesikret for 1.280 mill kr gjennom rentebytteavtaler med løpetid over ett år. Slike rentebytteavtaler, sammen med fastrentelån, sørger for at 43,5 % av gjeldsporteføljen har lang rentebinding. Andelen kort rentebinding, som er binding under ett år, er dermed 56,5 %. Fordelingen på to av kategoriene av bindingstid er utenfor det taktiske avviket fra idealporteføljen, som tillates i følge finansreglementet. Dette gjeler kategoriene «under 1 år» og «over 5 år» med hhv 9,0 og 6,9 prosentenheter. Se tabell nedenfor. Avviket vil bli rettet opp i løpet av tredje tertial. Durasjonen, dvs effektiv løpetid til rentefornyning, er på 2 år. Gjennomsnittlig rentesats for gjeldsporteføljen sett under ett er ca 3,8 % ved utgangen av andre tertial.

Gjeldsporteføljen			
Beløp i mill kr	31.08.2009	31.12.2008	Endring
Samlet lånegjeld	4 348	3 969	379
Intervall for rentebinding	Portefølje	Rammer	Avvik *)
0-1 år	56,5 %	40 % +/- 7,5%	9,0 %
1-5 år	27,9 %	30 % +/- 7,5%	-
over 5 år	15,6 %	30 % +/- 7,5%	6,9 %
Sum	100,0 %		
	Portefølje	Rammer	Avvik *)
Durasjon**	2,0	1,5 - 4,5 år	-

*Avvik utover tillatt avviksramme, i prosentenheter.

**Mål for porteføljens effektive løpetid til rentefornyning.

Kommunen har betydelige finansaktiva i form av bankinnskudd, aksjer og utlån som gjør bykassen mindre sårbar i forhold til lånegjeldens størrelse og utviklingen i rentemarkedet.

Det anbefales at kommunen opprettholder et langsiktig perspektiv i finansforvaltningen, herunder i gjeldsforvaltningen, med en viss andel rentebinding. Dette gjør kommunen mindre sårbar i forhold til kortsiktige svingninger i markedsrentene. Kommunen får på kort sikt ikke så stor netto gevinst av en rentenedgang, men heller ikke så stort netto tap ved en tilsvarende renteoppgang. Dette er med på å trygge et stabilt tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Energiverksfondet – langsiktig forvaltning

Avkastning totalporteføljen

Totalporteføljen har i årets åtte første måneder gitt en avkastning på 5,2 %. I kroner utgjør avkastningen 29,3 mill. Markedsverdien av totalporteføljen ved starten av året var 575,2 mill kr. Ved utgangen av andre tertial er den på 599,3 mill kr, hvilket innebærer en økning på 24 mill kr. Det ble i perioden netto tatt ut og overført 5,2 mill kr til bykassen, som i hovedsak gjelder renteterminer fra anleggsobligasjoner. Aksjer Norge er den aktivaklassen som bidrar mest positivt til avkastningen med 12,3 mill kr, etterfulgt av Renter Norge omløp med 7,7 mill kr. Siden oppstart av porteføljeforvaltningen 31.10.03 viser totalporteføljen en årlig avkastning på 3,3 %.

Avkastning delporteføljer

Aktivaklasser Pr 31.08.09	Avkastning hittil i år		
	Portefølje	Indeks	Avvik
Renter Norge anlegg, inkl utlån	3,2 %	-	-
Likviditet *	0,9 %	-	-
Pengemarked Norge - DnB NOR	2,7 %	1,6 %	1,1 %
Renter Norge omløp - DnB NOR	3,3 %	1,6 %	1,7 %
Aksjer Norge - DnB NOR	45,4 %	33,1 %	12,2 %
Aksjer globale - Danske NaviGate Global C	2,9 %	3,0 %	-0,1 %
Totalportefølje	5,2 %	4,9 %	0,3 %

*Avkastningen kan ikke sammenlignes med løpende rente i perioden pga tidvis negativ saldo.

Totalporteføljens avkastning hittil i år er 0,3 prosentenheter bedre enn referanseindeksen. Årlig avkastning siden oppstart er 0,4 prosentenheter svakere enn referanseindeksen.

Resultat av de ulike mandat

Aktivaklassen Renter Norge omløp (obligasjoner), som forvaltes av DnB NOR, har gitt en avkastning på 3,3 % ved utgangen av andre tertial. Dette er 1,7 prosentenheter bedre enn referanseindeksen, som er tre års statsrente. Siden oppstart av forvaltningen i oktober 2003, har DnB NOR oppnådd en annualisert avkastning på 4,9 %, som er en meravkastning på 0,4 prosentenheter relativt til referanseindeksen. I en konkurrent sammenligning plasserer forvalteren seg under mediaforvalteren hittil i år, men er blant de 25 % beste (øverste kvartil) siden start.

Norske aksjer, også forvaltet av DnB NOR, har hittil i år gitt en avkastning på 45,4 %. Relativt til referanseindeksen er dette en meravkastning på betydelige 12,2 prosentenheter. Meravkastningen skyldes en kombinasjon av god forvaltning og effekter knyttet til begrensninger i maksimalt tillatt andel av en enkeltaksje i porteføljen. Dette gjelder konkret Statoil Hydro, siden denne utgjør omtrent 30 % av sammenligningsindeksen og kommunens finansreglement tilsier en maksimal andel i porteføljen på 15 %. Siden oppstart av forvaltningen i desember 2003, har DnB NOR produsert en annualisert avkastning på 10,4 %, som er 3,1 prosentenheter bedre enn indeks. Avkastningen i en konkurrentsammenligning er i øverste kvartil, både hittil i år og siden start.

Globale aksjer har hittil i år gitt en avkastning på 2,9 %, som er 0,1 prosentenheter svakere enn referanseindeksen. Annualisert avkastning siden oppstart i desember 2004 er negativ med -6,1 %, som er en mindreavkastning på 6,4 prosentenheter. Denne mindreavkastningen skriver seg i hovedsak fra et avsluttet forvaltningsmandat. Fra slutten av første tertial 2008 er globale aksjer forvaltet i fondet Danske NaviGate Global C. Avkastningen siden start for dette mandatet er på -14,7 %, noe som er 5,2 prosentenheter svakere enn indeks. Til sammenligning har 31 % av globale aksjeforvaltere lykkes med å slå indeksen i samme periode. Danske NaviGate Global C består av seks ulike globale aksjefond ved utgangen av tertialet.

Avkastningen for pengemarked utgjør 2,7 % hittil i år, som er 1,1 prosentenheter bedre enn referanseindeksen. Siden start er annualisert avkastning 3,6 %, som er en meravkastning på 0,3 prosentenheter i forhold til referanseindeksen.

Anleggsporteføljen som helhet, inkl utlån, viser en avkastning hittil i år på 3,2 % og siden start en annualisert avkastning på 4,0 %. Mandatet verdivurderes imidlertid ikke til markedsverdi. Se tabell nedenfor. Anleggsobligasjoner isolert sett har gitt en annualisert avkastning på 4,5 % siden oppstart av forvaltningen i oktober 2003. Utlån er en del av denne aktivklassen og har siden start og frem til mars 2007 redusert den totale avkastningen. Dette henger sammen med at rentebetingelsene er knyttet til kort pengemarkedsrente. Fra mars 2007 utgjør utlån en ubetydelig andel av anleggsporteføljen, etter nedbetaling av utlån til Kristiansand Bompengeselskap AS. Anleggsobligasjoner, utlån og bankinnskudd sammenlignes ikke mot indeks.

Følgende tabell viser markedsverdi for delporteføljer og prosentfordeling ved årets inngang og ved utgangen av andre tertial.

Markedsverdi delporteføljer

	31.08.2009		31.12.2008		Avkastning *
	Mill kr	Prosent	Mill kr	Prosent	Mill kr
Renter Norge anlegg	179,5	29,9	189,0	32,9	5,8
Utlån egne virksomheter	0,3	0,1	0,5	0,1	0,0
Sum anleggsportefølje **	179,8	30,0	189,5	33,0	5,8
Likviditet	10,2	1,7	0,0	0,0	0,0
Pengemarked Norge - DnB NOR	60,5	10,1	58,9	10,2	1,6
Renter Norge omløp - DnB NOR	241,2	40,2	233,4	40,6	7,7
Aksjer Norge - DnB NOR	39,4	6,6	27,1	4,7	12,3
Aksjer globale - Danske NaviGate Global C	68,2	11,4	66,3	11,5	1,9
Totalportefølje	599,3	100,0	575,2	100,0	29,3

*Hensyntatt innskudd og uttak.

**Bokført verdi inkl. påløpte renter (ikke markedsverdi).

Oppsummering

Totalporteføljen oppnådde en avkastning på 5,2 % i årets åtte første måneder. Kommunens langsiktige målsetting for energiverksfondet er en årlig realavkastning på 4,25 % sett over en ti års periode. Siden start i oktober 2003 har porteføljen gitt en årlig avkastning på 3,3 %. I samme periode har årlig inflasjon vært 1,9 %, noe som har gitt en årlig realavkastning på 1,4 %. Energiverksfondets avkastning er derfor under den langsiktige målsettingen ved utgangen av andre tertial.

Den langsiktige målsettingen foreslås endret i denne tertialrapporten til 3,5 %, hvilket fremgår av det etterfølgende.

Revidering av strategi og nye investeringsrammer

Bakgrunn

Energiverksfondet dreier seg om langsiktig formuesforvaltning eller "langsiktige finansielle midler", slik det er beskrevet i forskriften om kommuners finansforvaltning. Her fremgår det at strategi og reglement for finansforvaltningen skal vedtas av bystyret, og i kommunens vedtatte finansreglement kapittel 2, er bystyrets ansvar beskrevet, i tillegg til ansvaret for kommunalutvalget og rådmannen/administrasjonen. Bystyrets ansvar dreier seg bl a om fastsettelse av risikonivå, avkastningskrav og strategisk aktivafordeling. Sistnevnte begrep sier noe om generelle retningslinjer, bl a normalfordeling mellom andelen av kursfølsomme verdipapirer (aksjer) i forhold til andelen mindre risikofulle plasseringer (rentepapirer).

På bakgrunn av utviklingen i finansmarkedet de senere år og avkastningen som er oppnådd siden forvaltningen av energiverksfondet ble igangsatt ved slutten av 2003, er det behov for en revurdering av det som er omtalt i avsnittet ovenfor.

Bykassens samlede reserver i form av disposisjonsfond er på et lavt nivå. Videre er den løpende driften svært presset, da kommunens netto driftsresultat de senere årene har vært langt under det som anbefales. Disse forholdene taler for en noe lavere risiko i porteføljen.

Oppdaterte langsiktige beregninger

I finansreglementets kapittel 1.3.2 er det en målformulering som sier at finansplasseringene skal muliggjøre en årlig realverdistigning med minst 4,25 %, sett over en tiårsperiode. Med tillegg av forventet årlig inflasjon på 2,5 %, gir det et nominelt avkastningskrav på 6,75 %. Dette måltallet ble i sin tid lagt til grunn i beregninger foretatt av vår finansielle rådgiver for å finne en akseptabel fordeling av eksponeringen i ulike aktivaklasser. Med fordelingen 25 % aksjer og 75 % rentepapirer av ulike typer, var det mulig å oppnå avkastningskravet.

Oppdaterte beregninger viser imidlertid at dette avkastningskravet synes å være for høyt, gitt den aktivafordelingen som er valgt. Nominell årlig avkastning kan nå forventes å være 5,8 % - dvs ca 1 prosentenheter lavere. Det er ikke fjorårets betydelige verdifall i aksjemarkedet knyttet til finanskrisen, som er årsak til dette. Beregningene er gjort på bakgrunn av lange tidsserier og økonomisk teori, hvor også lavere rente på obligasjoner med lang løpetid spiller en rolle.

Langsiktig forventet årlig inflasjon har som nevnt vært 2,5 % - som også er sentralbankens inflasjonsmål. I vår rådgivers oppdaterte beregninger er satsen nedjustert til 2,1 %. Dette bygger på erfaringer nettopp etter innføringen av inflasjonsmål, hvor inflasjonen stort sett har vært på nedsiden. Det er også en antakelse om at inflasjon på oversiden av målet vil påkalle noe sterkere virkemidler fra en sentralbanksjef enn inflasjon på nedsiden.

De nye tallene ovenfor tilsier en nedjustering av den langsiktige forventede årlige realavkastning fra 4,25 % til 3,7 %. Det foreslås imidlertid en ytterligere nedjustering av dette måltallet.

Risiko

Risikoen i en portefølje uttrykkes gjerne som standardavvik i forhold til forventet avkastning og har med hvor mye variasjon i verdiene det er. Et høyt langsiktig avkastningskrav tilsier gjerne en høy andel aksjer, som igjen gir høyere forventet variasjon i avkastningen. Dette kan i sin tur komme i konflikt med ønsket om å ha en akseptabel kortsiktig risiko, som må avpasses kommunens tåleevne.

Kortsiktig risiko er i nåværende finansreglement kapittel 1.3.2 definert som hvor mye kommunen kan tape ett enkelt år definert som et toleransenivå (value at risk). Det er lagt til grunn at avkastningen ett enkelt år ikke kan utgjøre mindre enn -2 %. Negativt avvik i forhold til dette skal kun inntreffe hvert 20. år (5 %). Med samme målsetting om realavkastning på 4,25 %, viser nye beregninger et toleransenivå på -3,2 %. Beregningene viser også et toleransenivå på -6,9 % ett enkelt år, med tillatt negativt avvik som kun skal inntreffe hvert 100. år (1 %). Det kan nevnes at avkastningen i 2008 for energiverksfondet var -5,7 % (35

mill kr), hvilket er betydelig. Forhåpentligvis vil dette vise seg å være et unntaks år, som forutsetningene tilsier.

Langsiktig risiko dreier seg om hvor stor sannsynlighet det er for at det langsiktige avkastningskravet ikke oppnås. I gjeldende finansreglement er det lagt til grunn at avkastningen skal overstige en minimumsavkastning på 6,75 % og at negative avvik fra dette maksimalt skal inntreffe annet hvert år (50 %).

Forslag til nye strategiske rammer

På bakgrunn av de nye beregningene og ovennevnte drøftelser, samt bykassens minimale reserver, foreslås det en reduksjon i andelen aksjer fra nåværende 25 % til 20 %. Dette vil tilsvare en langsiktig årlig forventet realavkastning på 3,5 %, hvilket er noe lavere enn det oppdaterte tallet på 3,7 % nevnt ovenfor, og ytterligere en del lavere enn dagens mål på 4,25 %. Når det gjelder kortsiktig risiko, vil dette innebære at toleransenivået for minimumsavkastning ett enkelt år settes til -2,5 %, dvs hvor negativt avvik i forhold til dette kun skal inntreffe hvert 20. år (5 %). Dette innarbeides i finansreglementets kapittel 1.3.2. Beregningene viser også et toleransenivå på -5,8 % ett enkelt år, med tillatt negativt avvik som kun skal inntreffe hvert 100. år (1 %).

Det pågår i disse dager en prosess med sikte på å innhente tilbud på finansielle rådgivningstjenester for kommunen, i hovedsak knyttet til den langsiktige porteføljeforvaltningen. Et eventuelt bytte av finansiell rådgiver, antas ikke å medføre vesentlige endringer i premissene omtalt ovenfor. Det er dessuten ikke tilrådelig å utsette et forslag om nye rammer, i påvente av et resultat av anbudsprosessen, da en lavere aksjeandel allerede er tatt hensyn til i forvaltningen. Det vises for øvrig til tidligere omtale i tertialrapporter og hovedtallsanalysen for 2008. En mer omfattende revisjon av finansreglementet bør forventes til valg av finansiell rådgiver er foretatt.

Nedenfor fremgår to tabeller med avviksrammer slik de er innenfor nåværende strategi, hvor den langsiktige aksjeandelen i form av "normal posisjon" er på 25 %, og forslag til nye rammer, med aksjeandel på 20 %. Aktivklassen omløpsobligasjoner er i forslaget økt med 5 prosentenheter, tilsvarende reduksjonen i aksjer.

Durasjonsrammene for rentebærende papirer er ikke endret og er derfor ikke tatt med i tabellene. En komplett tabell fremgår av finansreglements kapittel 4.1.2.

Nåværende rammer:

Aktivaklasser	Porteføljen totalt, %		
	Min	Normal	Maks
Rentebærende verdipapir	67,0	75,0	83,0
Derav pengemarked	7,0	10,0	13,0
Derav omløpsobligasjoner	32,0	35,0	38,0
Derav anleggsporfølje	28,0	30,0	32,0
Aksjer	17,0	25,0	33,0
Derav norske aksjer	5,0	8,0	11,0
Derav globale aksjer	12,0	17,0	22,0
Likvide midler	0,0	0,0	5,0

Nye rammer:

Aktivaklasser	Porteføljen totalt, %		
	Min	Normal	Maks
Rentebærende verdipapir	70,0	80,0	90,0
Derav pengemarked	8,0	10,0	12,0
Derav omløpsobligasjoner	36,0	40,0	44,0
Derav anleggsporfølje	26,0	30,0	34,0
Aksjer	13,5	20,0	26,5
Derav norske aksjer	4,0	6,5	9,0
Derav globale aksjer	9,5	13,5	17,5
Likvide midler	0,0	0,0	5,0

Tillatt maksimums- og minimumsnivå innenfor hver enkelt aktivaklasse, er i det nye forslaget tilpasset med små justeringer slik at det relativt sett er omtrent uendret. Spillerommet er økt noe for omløpsobligasjoner og anleggsporføljen, mens det er redusert noe for pengemarked.

To av delporteføljene er ved utgangen av andre tertial i brudd med sine respektive tillatte avviksrammer i nåværende finansreglement. Omløpsobligasjoner overskrider sin maksimumsramme med 3,0 prosentenheter, og globale aksjer underskrider sin ramme med 0,4 prosentenheter. Det nye forslaget vil rette opp disse avvikene.

Konklusjon

Andelen aksjer i energiverksfondets portefølje foreslås redusert fra 25 % til 20 %, med tilsvarende økning av andelen omløpsobligasjoner. Dette gjøres for å redusere den kortsiktige risiko. Konsekvensen er en reduksjon i det langsiktige avkastningsmålet til en forventet årlig realavkastning på 3,5 %.

Punkt 85/09: 2. tertialrapport - investeringsdelen

Bilag

Saksprotokoll

Saksprotokoll

Revisjonsmerknader sluttregnskap

Dato: 02.10.2010
Saksnr.: 200909572-2
Arkivkode E: 212
Saksbehandler: Arne Henrik Lukashaugen

Saksgang	Møtedato
Kommunalutvalget	13.10.2009
Formannskapet	21.10.2009
Bystyret	04.11.2009

2. tertialrapport - investeringsdelen

Sammendrag:

Denne saken dreier seg kun om investeringsdelen da driftsdelen fremmes parallelt som egen sak. Det er lagt vekt på avvik, dvs overskridelser eller besparelser knyttet til de enkelte prosjekter. Investeringsinstruksen har bestemmelser om at avslutning av investeringsprosjekter skal forelegges bystyret. Sektorene benytter tertialrapporten til å foreta en rekke tekniske budsjettreguleringer som i liten grad omtales i saken, men kun innarbeides i forslag til budsjettreguleringer. I tråd med tidligere praksis fremmes også enkelte nye investeringsprosjekter og omdisponeringer i tertialrapporten.

Den største tilleggsbevilgningen for 2009 isolert gjelder økning av Startlån med 25 mill kr. Tilleggsbevilgningsbehovene er nærmere omtalt i saken. Betydelig tidsforskyvning av gjennomføring medfører at totalt investeringsvolum reduseres ytterligere med 63,6 mill kr. Dette skulle normalt medføre at momskompensasjon i driften blir redusert. Det vises i denne forbindelse til tertialrapport 1 for driften der det fremgår at det likevel ikke er nødvendig å nedjustere anslaget for momskompensasjon på grunn av innhenting av etterslep fra tidligere år.

Låneopptak reduseres samlet med 37,6 mill kr. Kapitalfondet svekkes med 2,3 mill kr, mens det benyttes 2,7 mill kr fra drift til investeringer. Byggefondet styrkes med 4,6 mill kr.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret tar 2. tertialrapport investeringsdelen til etterretning.
2. Tilleggsbevilgninger, omdisponeringer, avslutninger av prosjekter og budsjettreguleringer som er omtalt i saken vedtas.

Tor Sommerseth
rådmann

Arne Henrik Lukashaugen
regnskapssjef

Trykte vedlegg: Revisjonens uttalelser til prosjektene Straitunet bo- og omsorgssenter og Hommeren skole/flerbrukshall.

Utrykte vedlegg:

Budsjettreguleringsskjemaer

Det henvises til 1.tertialrapport driftsdelen vedrørende sektorenes tertialrapporter

Bakgrunn for saken :

Denne saken dreier seg kun om investeringsdelen da driftsdelen fremmes parallelt som egen sak. Hovedutvalgene er pålagt tertialvis rapportering til bystyret og denne saken tar utgangspunkt i tertialrapportene fra de respektive sektorer til sine hovedutvalg. Forhold som må videre til bystyret er innarbeidet i denne saken. For å begrense omfanget er det forutsatt at generell rapportering om investeringsprosjektenes fremdrift, gjøres i hovedutvalgene. Det er lagt vekt på avvik, dvs overskridelser eller besparelser knyttet til de enkelte prosjekter. I tråd med tidligere praksis fremmes også enkelte nye prosjekter og omdisponeringer i tertialrapporten.

I det etterfølgende er forslag til omdisponeringer, tilleggsbevilgninger og sluttregnskap kommentert. Avslutninger av prosjekter skjer i hovedsak i tertialrapport 2, men enkelte prosjekter er også tatt med i denne rapporten. Ubetydelige korreksjoner, samt tekniske budsjettreguleringer, er kun omtalt samlet og detaljene vil fremgå av forslag til budsjettreguleringer som følger saken som uttrykt vedlegg.

1 Rådmannens stab

Oddernes kapell - Ny kremasjonsovn

4 mill kr til ny kremasjonsovn ved Oddernes kapell ble vedtatt i budsjett 2008.

Ny ovn er installert og i drift, og totalkostnaden ble 3.145.000 kr. Rådmannen foreslår at besparelsen på 855.000 kr tilbakeføres til bykassen ved at låneopptak reduseres.

Torridal kirke - endrede planer for utbygging av menighetslokaler og kontorer

Det vises til vedtatt HP 2009-2012 hvor bystyret bevilget 5 mill kr til utbygging av kirkebygget i Torridal kirke. Utbyggingen var planlagt også å omfatte bygging av en større barnehage i tilknytning til kirken.

Menighetsrådet i Torridal har vedtatt å skrinlegge planene for barnehagebygg i tilknytning til Torridal kirke på grunn av lokal motstand mot prosjektet. Kritikken har gått på at det vil bli et dominerende barnehagebygg i forhold til kirken og bruken av kirkegårdsareal til barnehage.

Menigheten har gjennom sin arkitekt utarbeidet et nytt prosjekt hvor utvidelse av kirken med kontorer er inntegnet. Utbyggingen er kalkulert til totalt 9 mill kr med mulighet for trinnvis utbygging. Menigheten ønsker å bidra med egenfinansiering ut over kommunens tidligere bevilgning for å realisere prosjektet.

Rådmannen anbefaler at bystyrets opprinnelige bevilgning på 5 mill kr for utvidelse av kirkebygget står ved lag. Foreliggende utbyggingsplaner endrer ikke bystyrets formål om utvidet kirkebygg i Torridal med utvidet kirkesal og kontorer - selv om barnehagen ikke bygges.

2 Barnehageetaten

Kristiansand Eiendom rapporterer i enhetens tertialrapport til kommunalutvalget om forsinkelser for flere av barnehageprosjektene. Årsakene til dette er rapportert til oppvekststyret fortløpende. Konsekvensen vil være at Kristiansand kommune vil få problemer med å opprettholde full barnehagedekning, dersom etterspørselen etter barnehageplasser fortsetter å øke som antatt. Flere av de midlertidige tilbudene har midlertidig godkjenning, og må erstattes som planlagt og vedtatt av bystyret i handlingsprogrammet.

Nytt prosjekt – Utbedring ventilasjon Bamsebo barnehage

Barnehageetaten må opprette et investeringsprosjekt på 0,6 mill.kr. for utbedring av ventilasjonen på Bamsebo barnehage etter vedvarende HMS-avvik på defekt

ventilasjonsanlegg. Dette gjøres med mobile aggregater m.m., som kan etterbrukes ved senere behov andre steder. Dette dekkes fra etatens driftsramme etter at denne foreslås styrket tilsvarende i tertialrapporten for drift.

Prosjekt 4200002 - Utbedringstiltak for kommunale barnehager

Utbedringstiltak for kommunale barnehager er utført i 2007 og 2008 for å dekke en del av etterslep-vedlikehold som er barnehagenes eget ansvar. Prosjektet foreslås avsluttet sammen med prosjekt 4200003 for utbedringstiltak for funksjonshemmede i 2009. Samlet besparelse kr 177.096 er avsatt fond for utbedring av barnehager.

3 Helse og sosialsektoren

Prosjekt 4300023 - Oppussing Kontaktsenter

Prosjektet viser en overskridelse på kr 720.464. Deler av beløpet er midlertidig dekket ved bruk av sektorens disposisjonsfond. Kr 548.718 tilbakeføres sektorfondet fra sentralt disposisjonsfond. Resterende beløp kr 171.746 er dekket av kapitalfondet. Prosjektet avsluttes.

4 Kultursektoren

Til investeringer for 2009 bevilget bystyret 4,237 mill kr innenfor budsjettet til kultursektoren og 161,777 mill kr (inkl. delbevilgning til teater- og konserthuset Kilden) til kulturdelen innenfor budsjettet til Kristiansand Eiendom. I tillegg kommer bevilgning til idrettshaller som blir ført under bevilgning til skolebygg. Investeringsprosjekter strekker seg vanligvis over flere år fra starten på prosjekteringen til ferdigstilling.

Prosjekt 4400011 - Musikkbinger

Det foreslås bevilget 1,196 mill kr til kjøp av 3 musikkbinger og dette finansieres på følgende måte: Sentralt disposisjonsfond med kr 230.000, statstilskudd kr 555.000, reduksjon av tilskuddsposten "Rockemillionen" (Tilskudd til rytmisk scene, arrangement mv.) i 2010 med kr 291.000. dekning av dette beløpet skjer midlertidig fra sentralt disposisjonsfond i 2009. Resten dekkes ved egenfinansiering fra fritidsetatens drift med kr 120.000.

Det foreslås at følgende anlegg regnskapsmessig avsluttes:

Prosjekt 4481101 - Hommeren kunstgressbane

Hommeren kunstgressbane med en besparelse på 1,325 mill kr., Denne besparelse foreslås benyttet til dekning av mindre tildelte spillermidler med kr 645.000 (kostnaden ble mindre enn forutsatt og derav mindre spillemidler) og resten overført kapitalfondet og eventuelt senere vurdert brukt som delfinansiering av kunstgressdekke på en grusbane på Dønnestad. I tillegg har man mottatt til sammen kr 350.000 i mer spillemidler på to andre prosjekter, og disse midler vurderes å benyttes i samme prosjekt. Planen er å benytte det kunstgressdekke som ble utskiftet i Sørlandshallen. Dette vil bli vurdert i forbindelse med utforming av HP 2010 – 2013 ettersom nøyaktig kostnad ikke foreligger.

Prosjekt 4482991 Idrettsutstyr til Turnhallen

Prosjektet avsluttes med samlet kostnad 0,7 mill kr uten budsjettavvik.

Prosjekt 4485001 Rehabilitering av Gimlehallen

Prosjektet gjelder opprusting av Gimlehallens kafeteriaområde og utearealet foran Gimlehallen. Prosjektet er ferdigstilt og kan regnskapsavsluttes. Samlet kostnad er kr 516.351 som tilføres fra hovedprosjekt 4485000.

Prosjekt 4485002 Nytt ventilasjonsanlegg Solsletta

Prosjektet gjelder innkjøp av nytt ventilasjonsanlegg til klubbhus/ garderobeanlegg på Solsletta i Tveit. Prosjektet er gjennomført og kan regnskapsavsluttes. Samlet kostnad kr 102.250 som tilføres fra hovedprosjekt 4485000.

Prosjekt 4485003 Opprustning av garderobeanlegget i Solviga

Prosjektet har vært et felles prosjekt mellom Hånes idrettsforening og kommunen. Bygget har fått en stor renovering med oppussing av garderober og utskifting av dusjer og toalettanlegg. Prosjektet er ferdigstilt og kan avsluttes. Samlet kostnad kr 525.000 og refusjon på kr 140.000 gir en netto kostnad på kr 385.000 som tilføres fra hovedprosjekt 4485000.

Prosjekt 4485004 Ny garasje på Dønnestad

Prosjektet gjelder ny garasje på Dønnestad til etatens driftstasjon i Tveit og Randesund, for å kunne lagres sonens maskiner og utstyr. Garasjen er ferdigstilt og regnskapet kan avsluttes. Samlet kostnad er kr 145.625 som tilføres fra hovedprosjekt 4485000.

Prosjekt 4480001 Traktor til idrettsetaten

Prosjektet gjelder innkjøp av liten traktor til idrettsetaten drift for å kunne utføre renoveringsarbeider på alle etatens gressbaner. Traktoren er innkjøpt for lengst, og regnskapet kan avsluttes. Traktoren er kjøpt inn for samlet kr 396.250 og regnskapet kan avsluttes uten budsjettavvik.

Prosjekt 4480002 Kjøp av traktor til idrettsetaten

Prosjektet gjelder kjøp av traktor til blant annet vintervedlikehold som brøyting og rydding av kunstgressbaner. Traktoren er kjøpt inn for samlet kr 625.000 og regnskapet kan avsluttes uten budsjettavvik.

Prosjekt 4480105 Flekkerøy hovedbane opprustning

Prosjektet har vært et felles prosjekt mellom Flekkerøy idrettslag og kommunen der hver av partene har bidratt med kr. 0.5 mill.kr til utvidelse av banen og flytting av lysmaster for å kunne spille kamper i 2 div. Prosjektet er ferdigstilt og kan regnskapsavsluttes uten budsjettavvik.

5 Teknisk sektor inkl. Kristiansand Eiendom

5.1 Teknisk sektor

Sektoren har følgende prosjekter som foreslås avsluttet.

Prosjekt 5363016 - Scanning arkiv

Prosjektet fikk en besparelse på kr 53. Beløpet foreslås overført til 5360000 - Arbeidsplan vann.

Prosjekt 5363009 - Utskifting vannledning Brønnstykket

Prosjektet fikk en besparelse på kr 7.306. Det foreslås at beløpet overføres til 5360000 - Arbeidsplan vann.

Prosjekt 5363008 - Ve vannverk, oppgradering

Prosjektet fikk en overskridelse på kr 3.330. Det foreslås at beløpet dekkes av 5360000 - Arbeidsplan vann.

Prosjekt 5363004 - Trykkomlegging Kjos

Prosjektet fikk en besparelse på kr 15.005. Det foreslås at beløpet overføres til 5360000 - Arbeidsplan vann.

Prosjekt 5363003 - Klausulering Vesvann

Prosjektet avsluttes uten budsjettavvik.

Prosjekt 5363001 - Vannledn. Chr.sand Møller – Randesund

Prosjektet avsluttes uten budsjettavvik.

5.2 Kristiansand Eiendom

Påfølgende investeringsprosjekter som her er kommentert spesielt har behov for tilleggsbevilgning eller reduksjon i bevilget ramme.

Prosjekt tiltakspakke fra Enova

Kristiansand kommune er etter søknad tildelt kr 19,248 mill. i tilskudd til energibesparende tiltak i offentlige bygg. Tiltakene skal gjennomføres i perioden 2009/2010. Prosjektets totale kostnad blir 24,060 mill kr finansiert i sin helhet med tilskudd fra Enova og at all momskompensasjonen overføres fra drift. Det foreslås å budsjettere 10,0 mill kr inneværende år finansiert midlertidig med 8 mill kr fra kapitalfondet og dessuten overføring av momskompensasjonsbeløpet på 2 mill kr fra drift til investering. Beløpet på 8 mill kr forutsettes tilbakeført til kapitalfondet når tilskuddet blir utbetalt.

Prosjekt 9009010 Havlimyra oppvekstsenter

Overskjønnet for tomteknadene viser en annen fordeling og noe høyere total kostnad mellom oppvekstsenteret og barnehage enn det som er lagt inn i budsjettet for prosjektene. Tomteknadene for prosjektet foreslås redusert med 9,493 mill kr. Låneopptaket reduseres tilsvarende.

Prosjekt 9243010 Havlimyra barnehage

Overskjønnet gir en økt tomteknad på 10,137 mill kr. I tillegg gir varmeanlegget basert på varmpumpe en høyere kostnad enn tidligere kalkulert (2,25 mill kr). Korrigert for lavere prisstigning i prosjektet foreslås det en tilleggsbevilgning på 10,964 mill kr. Beløpet dekkes ved låneopptak.

Prosjekt 9170060 Sjøstrand skole inkl. akuttiltak

Prosjektet er basert på tilstandsrapport for skolene og inkluderer etterslep vedlikehold og teknisk oppgradering. Det var forutsatt at varmeanlegget skulle byttes fra elektrisk til vannbåren varme og tilknyttes nytt biobrenselanlegg felles for Ternevig sykehjem, Møvig skole og Sjøstrand skole. Det viste seg imidlertid at kostnadene med rørføring fra biobrenselanlegget ble mye høyere enn forutsatt og det ble besluttet at man skulle bygge egen varmesentral for Sjøstrand skole. I vurderingen av alternativer ble anlegg basert på varmpumpe sammenliknet med biobrenselanlegg og man konkluderte med at varmpumpe vann-til-vann var det gunstigste sett over byggets levetid. Det ble innhentet tilbud på varmpumpe vann-til-vann basert på grunnvannspumping og veksling inne i bygget, og prisene var så vidt gunstige at man hadde muligheter til å ta dette innenfor kostnadsrammen. I videre prosjektering har det vist seg at prinsippet med grunnvannspumping har for store usikkerheter når det gjelder funksjon og man har besluttet å bygge et tradisjonelt vann-til-vann anlegg uten grunnvannspumping, men med veksling i borehullene.

Dette har imidlertid høyere kostnader enn anlegg med grunnvannspumping - 1,7 mill kr - og rammen foreslås økt tilsvarende med dekning fra byggefondet.

Prosjekt 5200005 Sikring/kjøp av friområder

Skjærgårdspark og innløsning av hytte på Buane er nå løst i eget avtaleskjønn. Erstatning er forskuttert over dette prosjektet og vil bli refundert fra Direktoratet for Naturforvaltning iht. statlig tilsagn om støtte.

Med bakgrunn i ovennevnte foreslås prosjektet styrket med 2,0 mill kr finansiert med statlig refusjon.

Prosjekt 5200011 Miljøoppyrdding Torsviga

Prosjektet fikk en tilleggsbevilgning i 1. tertial på 3,3 mill kr. Prosjektkostnaden foreslås også oppjustert med 4 mill kr til 28,3 mill kr som følge av tilskudd fra SFT på 4 mill kr.

Prosjekt 7000000 Salg av eiendommer

Det har vært to større salg som ikke har vært budsjettert i prosjektet. Industrigata 15 ble solgt tidligere i år etter politisk vedtak. I tillegg er det inntektsført salg av eiendommer i Nybyen, Midlene har vært "låst" i en lengre periode hos megler grunnet uklarheter i salgsbetingelsene.

Totalt kan budsjetterte salgsinntekter økes med 7,0 mill kr. Midlene foreslås avsatt til kapitalfondet.

Prosjekt 4119281/4119391 Lahelle brygge

Reduserte prosjektomfang gir lavere totalcost og prosjektets ramme anbefales nedjustert med 0,6 mill kr. Det nedjusterte beløpet foreslås overført småbåthavnenes investeringsfond.

Forskyvning av bevilgninger – endret utbetalingstakt i prosjektene

Enkelte av investeringsprosjektene har, av ulike grunner, forskyvninger i forhold til planlagte utbetalingstidspunkter. Dette tilsier at deler av allerede bevilgede midler kan forskyves til 2010, noe som gir besparelser for kommunen.

Med bakgrunn i det overnevnte foreslås det å redusere bevilgning for følgende prosjekter (ref. tabell), samtidig som de reduserte bevilgningene innarbeides i HP 2010-2013:

Prosjnr	Prosjektnavn	Overføres til 2010
9952000	Avsetning Lauvåsen	18 mill kr
9245010	Kartheia barnehage	5,5 mill kr
9290020	Øvre Slettheia skole	19 mill kr
9009010	Havlimyra skole og flerbrukshall	10 mill kr
9599040	Aktivitetssenteret inkl. riving	11,1 mill kr
	SUM	63,6 mill kr

UTBYGGINGSOMRÅDENE

Kristiansand Eiendom har ansvar for kommunens utbyggingsarealer til boligformål. I tillegg er kapitalprosjekter innen eiendomsutvikling innarbeidet.

Barnehageprosjekter med endret fremdrift

Barnehageprosjektene har generelt en stram framdrift, og mange av disse får nå forsinkelser. Dette skyldes flere forhold, bl a er hovedtyngden av prosjektene lokalisert i

eksisterende boligområder. Et nybygg/ påbygg krever normalt en planbehandling etter plan og bygningsloven. Slike prosesser kan være omfattende og ikke minst tidkrevende. Mer detaljert informasjon om enkeltprosjekter er gitt i sektorens tertialrapport til kommunalutvalget.

Avslutning investeringsprosjekter

Kristiansand Eiendom foreslår i forbindelse med tertialrapporten regnskapsmessig å avslutte 12 stk ordinære investeringsprosjekter. Over/underskudd relatert til ordinære investeringsprosjekter foreslås avsluttet mot byggefond.

I tillegg avsluttes 4 investeringsprosjekter i småbåthavnene. Overskudd/underskudd salderes ved netto bruk av disposisjonsfond tilhørende småbåthavnene.

Revisjonen har fått tilsendt oversikt over hvilke investeringsprosjekter som foreslås avsluttet, og har valgt to som de har ønsket å revidere særskilt. Revisjonens uttalelse følger som trykt vedlegg til tertialrapporten, og er i tillegg kommentert under de prosjektene som er revidert (prosjekt 9072010 Hommeren – utbygging og prosjekt 9341040 Straitunet 2.byggetrinn).

Nedenfor følger tabellarisk fremstilling av økonomisk status, samt kommentarer knyttet til prosjektene.

Prosjektnr	Prosjektnavn	Ramme	Regnskap	Overført garanti - prosjekt	Avvik
4481602	Kongsgårdbanen garderobebygg (1)	8 366 000	7 921 980	40 000	404 020
9001070	Tollbodgt. 37 - oppgradering	16 705 000	16 817 136		-112 136
9072010	Utbygging på Hommeren	111 904 000	107 768 788	100 000	4 035 212
9210040	Strømme skole-byggetrinn 4 (2)	62 213 000	63 135 564	400 000	-922 564
9336050	Tollbodgt. 26-ombygging	800 000	692 092		107 908
9341040	Straitunet bo-og omsorgssenter (3)	182 211 000	179 168 595	280 000	2 762 405
9440020	Samsen ventilasjonsanlegg	1 600 000	1 601 050		-1 050
9456020	Kr.sand teater-Agder teater	21 217 000	21 043 928		173 072
9491020	Alladin-scene rytmisk miljø	1 608 000	1 480 949		127 051
9503010	Strømme sykehjem-2 nye beboerrom	4 600 000	4 445 001		154 999
9974026	Odderøya 123-opprustning/ominnredning	400 000	398 311		1 689
9974036	Odderøya 59-opprustning/ominnredning	9 300 000	9 749 018		-449 018
	Sum byggeprosjekter	420 924 000	414 222 412	820 000	6 281 588
	Småbåthavnene:				
4119253	Narviga - nye brygger	2 300 000	2 206 504		93 496
4119270	Korsvik - skifte av utriggere	300 000	317 433		-17 433
4119371-75	Hånesbukta	27 900 000	27 890 065		9 935
4119461	Installasjon av vannmålere	350 000	150 525		199 475
	Sum småbåthavnene	30 850 000	30 564 527		285 473

Negativt tall i avvikskolonnen indikerer underskudd

Note 1) Kongsgårdbanen: Merinntekt kr. 500 avsatt til byggefondet

Note 2) Garantiprojekt finansieres med tilskudd nærmiljøanlegg
Note 3) Disponering kommentert særskilt i tekstdelen

4481602 Kongsgårdbanen garderobebygg

Prosjektet omfattet bygging av nytt garderobebygg ved Kongsgårdbanen i tett samarbeid med FK Donn, som fikk råbygg for nye klubblokaler som en utvidelse av bygget. Bruttokostnaden var 8,366 mill kr, herav var Donn sin andel 2,503 mill kr (30%) og kommunens andel 5,864 mill kr (70%). I bruttokostnaden var det avsatt 0,5 mill kr i reserve. Reserven ble ikke benyttet, og Donn har fått utbetalt sine 30% av reserven, 0,15 mill kr. Finansieringen omfatter tippemidler med 0,700 mill kr. Søknad avslått for 2008, men søknaden opprettholdes videre og forutsettes utbetalt senere.

Av overskuddet på 0,444 mill kr anbefales kr 40.000 avsatt til dele- og seksjoneringskostnader, slik at FK Donn og kommunen får hver sin seksjon.
Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført i totalentreprise.
Fremdrift: Byggingen foregikk fra mars/april 2007 til november 2007.

9001070 Tollbodgaten 37 - Rehabilitering

Prosjektet omfattet full rehabilitering av bygningen som blant annet var sterkt angrepet av hussopp, hadde en svært uhensiktsmessig planløsning og helt manglet ventilasjon. Det elektriske anlegget ble også skiftet ut. Bygget er på tre etasjer samt kjeller til sammen 380 m².

Bygningen er verneverdig og planlegging skjedde i samarbeid med Byantikvaren.

Prosjektets hovedposter var :

1. Riving av innvendige dekker, som var angrepet av hussopp, og bygging av nye.
2. Rehabilitering av fasader og tak. Nye vinduer måtte spesialbestilles.
3. Montering av nytt ventilasjonsanlegg og elektrisk anlegg.

Bygget benyttes i dag av innkjøpstjenesten og kommunikasjonsgruppa.

Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført som hovedentreprise med Byggservice som hovedentreprenør.

Fremdrift: Byggingen startet oktober 2006 og ble ferdigstilt i september 2007.

9072010 Utbygging på Hommeren

I HP2005 ble det fattet vedtak om bygging av nytt ungdomstrinn ved Torridal skole, samt flerbrukshall. Prosjektet omfattet et nybygg på ca 4 600 m² samt et uteområde og parkeringsplass på henholdsvis 10 700 m² og 4300 m².

Byggingen startet i mars 2006 og anlegget stod ferdig som planlagt til skolestart i 2007. Prosjektet ble gjennomført som hovedentreprise med administrerte sideentreprenører.

Byggearbeidene forløp i hovedsak som planlagt. Det dukket opp noen uforutsette kostnader i forbindelse med en flombekk bak skolen. For å hindre oversvømming i skolegård/bygg var det nødvendig å gjøre tiltak i eksisterende bekk.

Prosjektet blir regnskapsavsluttet med et overskudd. Dette skyldes først og fremst at tomtetekostnadene ble vesentlig lavere enn først budsjettert.

Revisjonens merknader som det må tas hensyn til:

Vi har ved våre kontrollhandlinger registrert følgende forhold som det må tas hensyn til:

- En faktura på kr 2.612.514 ekskl mva, fra Østereng og Benestad AS, har vi ikke mottatt underliggende dokumentasjon for som spesifiserer hva som er kjøpt.
- Det foreligger større kjøp på til sammen ca kr 3,9 mill ekskl mva, av inventar og utstyr fra leverandørene Eivind H.Solberg AS, Visma Collectors AS, Cena Buestad AS, Elkjøp Norge AS og Østereng og Benestad AS, som vi ikke har mottatt kopi av innkjøpsavtaler for.

Vårt arbeid avdekket ingen vesentlige feil eller avvik, med unntak av det som er anmerket ovenfor.

9210040 Strømme skole. Byggetrinn 4

Prosjektet omfattet tilbygg og ombygging av undervisningsrom og arbeidsrom for lærere. Totalt nybygget og ombygget areal var 3.290 m². I tillegg til selve bygningsarbeidene ble det utført betydelig oppgradering av utvendige anlegg for å kompensere for omregulering av "grønt"- området til skoleformål.

Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført som hovedentreprise.

Fremdrift: Byggingen startet juli 2005. Tilbygg ble ferdigstilt juni 2006 og ombygging des 2006.

9336050 Tollbodgt. 26. Ombygging

Prosjektet omfattet i utgangspunktet nye kontorer for byutviklingsenheten og to kontorer for ingeniørvesenet. P.g.a. pågående prosess med nytt rådhuskvartal m.m. ble prosjektet redusert til to nye kontorer for ingeniørvesenet. Disse ble bygget i et gammelt portrom i bygget. P.g.a. bestemmelser i murbyplanen ble det gitt restriksjoner på utforming av fasaden.

Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført som totalentreprise.

Fremdrift: Byggingen startet desember 2007 og ble ferdigstilt i februar 2008.

9341040 Straitunet bo-og omsorgssenter

Prosjektet omfattet riving av bestående bygningsmasse samt oppføring av nytt og tidsmessig sykehjem med 78 plasser, dagsenter og sonekontor. Bestående helsestasjon og legekontor er bevart, og delvis renoveret. Samlet prosjektareal er ca. 7.550 m²
Prosjektet har videre omfattet omlegging av infrastruktur i området, med opparbeidelse av felles parkeringsplass på Straismoen samt to nye velteplasser for tømmer.

Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført med byggherrestyrte entrepriser

Fremdrift: Riving av bestående bygningsmasse ble utført høsten 2005, byggestart var i desember 2005 med ferdigstillelse i juni 2007.

Økonomi:

Sum bevilgning:	182.211.000
Medgått pr. dato:	179.168.596
Avsetninger Inventar	877.392 (disponeres av sektor)
Avsetning garantiprojekt	280.000
Overført til kapitalfond	<u>200.000</u> (ombygging legekontor)
Forventet besparelse	1.685.013

Revisjonens merknader som det må tas hensyn til:

Vi har ved våre kontrollhandlinger registrert følgende forhold som det må tas hensyn til:

- Det er utgiftsført ca kr 270.000 på driftsarter mot dette prosjektet, som ikke er medtatt i sluttregnskapet.
- For innkjøp av inventar og utstyr har vi etterspurt avtaler og annen dokumentasjon fra administrasjonen i Helse og Sosial, men har ikke mottatt all dokumentasjon pr. dato. Dette gjelder 5 leverandører og med innkjøp på ca kr 2,27 mill ekskl. mva.

Vårt arbeid avdekket ingen vesentlige feil eller avvik, med unntak av det som er anmerket ovenfor.

Kommentarer fra Kr.sand Eiendom:

Vil bli ompostert. Helse- og sosialsektoren skal fremlegge dokumentasjon.

9440020 Samsen ventilasjonsanlegg

Byggesaken: Prosjektet har omfattet installasjon av ventilasjonsanlegg i 1 og 2 etg. i administrasjonsdelen av Samsen.

Ventilasjonsaggregatet fra ombyggingen på Vågsbygd skole ble plassert på taket av Samsen.

Erfaring på slike gjenbruk er dårlig da det må større ombygginger til for å få styring og automatikk til å passe i dagens systemer.

Underetasjen og kjeller mangler fortsatt ventilasjon, men det er lagt til rette for utvidelse slik at disse arealer også kan dekkes av ventilasjonsanlegget.

Fremdrift: Arbeidet startet desember 2006 og ble ferdigstilt i august 2008.

9456020 Kristiansand teater – Agder teater-oppgradering

Prosjektet har omfattet brannteknisk oppgradering, oppgradering av varme- og ventilasjonsanlegg, oppussing og ombygging av garderober, riving av gammel bygning Vestre Strandgate 4 og oppføring av nytt midlertidig lagerbygg for teateret på denne eiendommen.

Oppdragstildeling: Prosjektet ble gjennomført på grunnlag av tilbudsinnbydelser.

Framdrift: Prosjektets framdrift har vært som planlagt.

9491020 Aladdin – scene rytmisk miljø

I forbindelse med handlingsprogrammet 2004-07 bevilget bystyret 13,5 mill. kroner til etablering av rytmisk scene i Aladdin, Kongens gate 6. Det ble utarbeidet et forprosjekt, som da det forelå i 2006 viste at kostnadene ville bli langt høyere enn det som var budsjettet og at støypromblematikk ville gjøre det vanskelig å gjennomføre prosjektet. Det ble etterpå utredet flere alternativer for lokalisering. Det siste som ble vurdert var Havnekvartalet. Alternativene ble også funnet for kostnadskrevede, og det ble besluttet at de bevilgede midlene skulle tilbakeføres bykassa.

Oppdragstildeling: Prosjektet ble gjennomført på grunnlag av tilbudsinnbydelser.

Framdrift: Prosjektering fram til forprosjekt gikk som planlagt.

9503010 Strømme sykehjem – 2 nye beboerrom

Prosjektet omfattet utbygging av 2 stk beboerrom på Strømme sykehjem. Inkludert oppgradering av sprinkling og garderobefasiliteter. Utbyggingen er i 1 etasje på til sammen 133 m². I tillegg ble det gjennomført ombygging på kjøkken og oppholdsrom

Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført som totalentreprise.

Fremdrift: Byggingen startet mars 2007 og ble ferdigstilt i juli 2007.

9974026 - Odderøya 123 - Oppgradering

Prosjektet omfattet oppgradering av gammelt ammunisjonsverksted på Odderøya til verksted for Pensjonistenes Hobbyklubb i Kristiansand.

Arbeidet omfattet kutting i tykke betongvegger for full utnyttelse av lokalene, full elektrisk oppgradering, og isolering av bod til lager for materiell tilknyttet klubben.

Bygget er tatt i bruk av klubben som teller ca. 100 medlemmer.

Byggesaken: Prosjektet ble gjennomført på rammeavtale.

Fremdrift: Oppstart oktober 2008 og ble ferdigstilt i januar 2009.

9974036 – Odderøya 59 – barnehage

Prosjektet omfattet renovering og hovedombygging av Odderøya 59 til barnehage. Bygget var opprinnelig bygd som befalsmesse for forsvaret. Arbeidet ble utført i to faser. Første fase omfattet en hasteløsning for å sikre barnehagen ved idrettsplassen nye lokaler før Quartfestivalen 2007. Byggets sokkeletasje ble den gang klargjort for midlertidig barnehagedrift for ca. 25 barn og ansatte.

Med bakgrunn i Kristiansand kommunes underdekning av barnehageplasser, ble det besluttet å videreutvikle bygget til en fullverdig barnehage for til sammen 65-70 barn. Bygget ble tatt i bruk som fullverdig barnehage i mai 2008.

Prosjektet viste seg å bli mer komplisert enn først antatt på grunn av mer omfattende renoverings- og tilpasningsarbeider enn beregnet. Økonomisk avvik begrunnes også med at kostnader til første fase ikke var medregnet i kalkylegrunnlaget.

Byggesaken: Kristiansand Eiendom, Byggservice, tok ansvar for gjennomføring som totalentreprenør for tiltaket.

Fremdrift: Byggingen startet opp i 2007 og ble ferdigstilt januar 2009.

4119253 Narviga – nye brygger

På grunn av nedslitt flytebryggeanlegg i Narviga, var det behov for å bytte ut eksisterende flytebryggeanlegg. En ny struktur på plasseringen av bryggene ga bedre utnyttelse av havnen. I tillegg er 30 meter flytebrygge etablert i indre del av Narviga, i forbindelse med godkjenning av ny reguleringsplan i området.

Ny kaifront av stabelstein er etablert.

Fremdrift: Gjennomført i 2008.

4119270 Korsvik– skifte av utriggere

Dette er en meget utsatt havn for vind og bølger, og deler av Korsvik måtte ha utskifting av utriggere. En ønsket i den sammenhengen å omprioritere på plasseringer av de større båtene, slik at disse fikk gunstigere forhold.

For å oppnå en mer solid innfesting ble det benyttet direkte innfesting av utriggere i betongbryggen, noe som medførte noe ekstraarbeid.

Fremdrift: Gjennomført som planlagt i 2008.

4119371 -75 Hånesbukta

Hånesbukta småbåthavn første del ble tatt i bruk i 2005, med 160 plasser. Videre ble det i 2006/2007 utvidet til dagens 416 plasser etter ny bevilgning i 2006. Havna er ferdigstilt i henhold til plan, og fremstår som kommunens mest moderne havneanlegg.

Fremdrift: Gjennomført i 2003 – 2008.

4119461 Installasjon av vannmålere

Det kom krav fra kommunen om at det måtte installeres vannmålere i småbåthavnene. Dette er nå gjennomført.

Fremdrift: Gjennomført i 2005 – 2007.

6 Administrasjonssektoren

Sektoren har ikke meldt om behov for budsjettendringer.

7 Skoleetaten

Prosjekt 4700034 Møvik skole – lydmessig tilrettelegging

Kostnadene var stipulert til ca kr 400.000. og et eget investeringsprosjekt ble opprettet med engangsbevilgning på kr 250.000. Resterende kr 150.000. ble forutsatt dekket av prosjekt 4700018 Strakstiltak. Kostnadene er blitt kr 590.000 på grunn av følgekostnader på brann og ventilasjon. Rammen for prosjekt 4700034 forslås økt med kr 190.000 til totalt kr 440.000 for å dekke merkostnadene. Beløpet dekkes ved låneopptak.

Kongsgård skolesenter – vedlikehold av gulv gymsal

Gymsalen brukes av Mottaksskolen og Internasjonal skole til obligatorisk kroppsøving. I tillegg ligger det en inntektsforutsetning for skolen med eksternt utleie av gymsal og svømmehall. Dette har vært gjeldende forutsetning helt fra samlokaliseringen som skjedde for 10 års tid siden. Det er i hovedsak Tangen som leier gymsalen - inntektene ble forøvrig vesentlig redusert når Tangen reforhandlet leieavtalen med KE for 3 år siden.

Standarden på gymsalgulvet er nå ikke akseptabel lengre. Ujevnheter og oppflising gjør det påkrevd med sliping. Det foreligger pristilbud på kr 200.000.

Rådmannen foreslår å bevilge kr 200.000 til dette tiltaket i 2009. Midlene legges inn i investeringsprosjekt 4700033 Ombygging KVO. Beløpet dekkes ved låneopptak.

9 Skatt, rammetilskudd og finans

Prosjekt: 9434201 Tveit herredshus

På grunn av rydding fra tidligere økonomisystem på dette prosjektet tilleggsbevilges kr 35.652. Beløpet dekkes ved bruk av kapitalfondet.

Egenkapitalinnskudd KLP

Egenkapitalinnskudd i KLP utgjør i år 1,078 mill kr. Da en ved utarbeidelse av budsjettet ikke kjenner til de konkrete beløp som vil kreves inn, er det vanlig å tilleggsbevilge årets innkrevde beløp i forbindelse med tertialrapportene. Beløpet dekkes ved bruk av kapitalfond.

Låneopptak

I den grad det tidligere i saken ikke er kommentert annen finansiering av de enkelte prosjekter, vil samlet økt finansieringsbehov måtte dekkes ved låneopptak.

Eventuelle nye lån nedbetales i samsvar med bestemmelsene i kommunelovens §50 nr 7, dvs. maksimal nedbetalingstid legges til grunn. Rådmannen er i finansreglementet delegert fullmakt til å godkjenne rentebetingelsene og undertegne lånedokumentene.

Nødvendige budsjettendringer som følge av økt opptak av Startlån med 25 mill kr er tatt med i denne saken, da boligkontoret har anmodet om økt låneramme i 2009. Fremtidig nivå på årlig opptak av Startlån til videre utlån avklares i forbindelse med handlingsprogrammet.

Utlån til Nye Kristiansand Bompengeselskap AS

I bystyresak 113/07 ble det blant annet vedtatt å gi et kommunalt lån på inntil 25 mill kr. Lånet ble forutsatt innfridd innen 31.12.2008. Hittil er det trukket 21 mill kr på dette lånet. Utsettelse av tilbakebetaling ble gitt i 2. tertial 2008, og en skulle komme tilbake til forholdet i 2009.

Fra daglig leder i selskapet har en mottatt følgende melding:

"Tilbakebetalingen av lånet må utsettes til 2010, da NKBAS ikke vil komme i gang med bompengennkrevning før i løpet av 2010. Som kjent er stortingsprop. om samferdselspakken i Kr.sand klar for vedtak i Stortinget nå (tidspunkt ukjent). Etter vedtak i Stortinget vil det bli etablert en overgangsordning inntil NKBAS overtar. Detaljer rundt dette diskuteres nå mellom partene og statens vegvesen.

NKBAS vil i hvert fall ikke oppnå inntekter i 2009, og må derfor forespørre om ytterligere utsettelse av tilbakebetaling av lån."

Rådmannen foreslår at kommunen tar henvendelsen til orientering, og at en kommer tilbake til forholdet i 2010. Renter tillegges hovedstolen ved forfall.

Punkt 86/09: Fylkesveger i Vest-Agder 2010-2013, forslag til handlingsprogram

Bilag

Høringsutkastet_til_handlingsprogram_for_fylkesveger_2010__2013

Dato: 13.10.09
Saksnr.: 200909936-1
Arkivkode O: PLAN:
Saksbehandler: Hilde Gulbrandsen

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
21.10.2009

Fylkesveger i Vest-Agder 2010-2013, forslag til handlingsprogram - uttalelse

Sammendrag:

Saken gjelder handlingsprogram for fylkesveger i Vest-Agder 2010 – 2013. Forslaget følger vedlagt, og er ikke oppsummert i saksframstillingen.

Fylket har oppfattet Knutepunkt Sørlandet som representativ høringspart og har ikke sendt saken til kommunen.

Rådmannen mener at byproblematikk er underkommunisert i dokumentet og at høytrafikkerte veier er viet liten oppmerksomhet. Han er videre skeptisk til formuleringen nedenfor:

”Øvre ramme for gang- og sykkelvegpakken er fast på 71 mill. kr. Kostnadsoverslaget for rv. 41 Ryen – Solsletta er øket til 23 mill. kr. Vi har derfor valgt å foreslå å ta ut gang- og sykkelvegen rv. 41 Timenes – Bjønndalen fra GS-pakken. Hele strekningen rv. 41 Timenes – Bjønndalen – Hamre finansieres dermed fra Samferdselspakken (jamfør tabellene på side 26 som viser 40 mill. kr til gang- og sykkelveg innenfor prosjektet rv. 41 / rv. 451 Timens – Kjevik). ”

G/S-pakken er vedtatt i bystyret i Kristiansand og søkt om av Kristiansand. Det framstår derfor underlig at et annet organ endrer premissene og innholdet i pakken. Denne saken synliggjør behovet for at Kristiansand kommune er selvstendig høringspart for handlingsplanen ved alle framtidige revisjoner.

Rådmannen anbefaler at normale prosedyrer ved overskridelser benyttes og fraråder at kommunen skal påføres særskilt risiko for kostnadsøkning på prosjekter i g/s-pakken.

Når vi ser bort fra bompenger inneholder investeringsprogrammet ikke midler til tiltak i Kristiansand. Dette er uheldig, blant annet på grunn av endringer i plan- og bygningsloven mht utbyggingsavtaler og rekkefølgekrav. Realisering av store utviklingsprosjekt i Kristiansand kan bli skadelidende. Et eksempel er Benestadutbyggingen.

Rådmannen understreker viktigheten av god samhandling i regionen og spesielt ATP-utvalget rolle som koordinerende organ når samferdselspakken og tilhørende konseptvalgutredning (KVV) skal gjennomføres.

Rådmannen vil arbeide for at kommunen i størst mulig grad avgir felles uttalelser gjennom ATP-samarbeidet men forutsetter at alle kommunene i samarbeidet fortsatt må ha status som selvstendig høringspart.

Forslag til vedtak:

1. Formannskapet ber om at Kristiansand kommune er en selvstendig høringspart ved framtidige revisjoner av handlingsprogram for fylkesveger i Vest-Agder.
2. Formannskapet ber om at handlingsprogrammet inneholder en pott som bidrar til realisering av viktige byutviklingsprosjekter og boligprosjekter. Se teknisk direktørs vurdering for begrunnelse.
3. Formannskapet forutsetter at fylkestinget respekterer politiske vedtak i Kristiansand kommune hva gjelder innhold i g/s-pakken. Formannskapet minner om at pakken er vedtatt av bystyret og søkt om av Kristiansand kommune.
4. Formannskapet forutsetter at vanlige og innarbeidede prosedyrer ved kostnadsoverskridelser følges.
5. Formannskapet forutsetter at det sikres rutiner for at prosjekter som er vedtatt i g/s-pakken fanges opp i myk pakke eller annet sted og kan realiseres dersom kostnadsøkning medfører at de ikke kan fullfinansieres innenfor rammen til denne pakken.

Tor Sommerseth
Rådmann

Ragnar Evensen
Teknisk direktør

Trykte vedlegg:
Fylkesveger i Vest-Agder 2010-2013, forslag til handlingsprogram

Utrykte vedlegg:
Ingen

Bakgrunn for saken

I forbindelse med at dagens "øvrige riksveger" blir fylkesveger fra og med 2010, samtidig som ATP-samarbeidet går inn i en ny fase, med ny organisering, blir handlingsprogram for fylkesveger et svært sentralt plandokument for den neste 4-årsperioden.

Fylkestinget skal behandle forslag til handlingsprogram i desember. Programmet har endret karakter og innhold som følge av vegreformen. Det begynner med en gjennomgang av nasjonale mål med utgangspunkt i Nasjonal transportplan. Deretter følger utfordringer, mål og strategier der blant annet ATP-utvalgets uttalelse om strategier er referert. Følgende tema behandles:

- Framkommelighet og avstandskostnad
- Sikkerhet og trygghet
- Miljø
- Kollektivtransport og universell utforming

Deretter følger en gjennomgang av økonomiske rammer. Rammen til investeringer er satt til 135 millioner kroner pr år. Tilsvarende ramme for drift og vedlikehold er 200 millioner kroner pr år. Drift- og vedlikehold prioriteres foran investeringer på grunn av stort etterslep og sikkerhet. I tillegg refereres andre finansieringskilder som angår Kristiansandsregionen:

- G/S-pakken for Kristiansand (utvidelse av dagens bompengoordning, innkrevningen er i gang) 34.5 mill gjenstår
- Samferdselspakke for Kristiansandsregionen, 1280 mill i perioden 2010-2013
- Belønningsmidler, 205 mill i perioden (varighet 2009 – 2012)
- BRA-midler (tilskudd til universell utforming av reisekjeder/kollektivreiser), samlet 2 mill pr år for hele fylket.

Av fylkeskommunens midler er 30 mill pr år bundet til realisering av samferdselspakken. Ut over dette framgår det av investeringsprogrammet at det ikke er lagt inn midler til konkrete prosjekter i Kristiansand eller i Kristiansandsregionen.

Saksgang

Høringsfristen gikk ut 30.september, uten at Kristiansand kommune har fått forslaget tilsendt for uttalelse. Dette skyldes at fylkeskommunen har oppfattet Knutepunkt Sørlandet som representativ høringspart og ikke sendt saken direkte til kommunen.

ATP-utvalget behandlet 20.3.09 et strategidokument som ble sendt på høring i første fase av planarbeidet. ATP-utvalget anbefalte der å knytte strategier til noen av de foreslåtte målene i strategidokumentet, se side 8 i vedlagt høringsforslag datert 26.6.09. Kristiansand kommune deltok ikke som selvstendig aktør i strategiarbeidet.

Høringsforslag til handlingsprogram for fylkesveger i Vest-Agder datert 26.6.09 følger som trykt vedlegg og refereres ikke i saksframstillingen.

ATP-utvalget vil behandle saken i møte 23. oktober og fylkestinget ventes å fatte vedtak i desember i år.

Teknisk direktørs kommentar til forslaget

Teknisk direktør vil arbeide for at kommunene i størst mulig grad avgir felles uttalelse gjennom ATP-samarbeidet. Han forutsetter likevel at kommunene oppfattes som selvstendige høringsparter og får tilsendt handlingsplanen og andre tilsvarende dokumenter ved oppstart og høring.

Teknisk direktør er enig i at det er nødvendig å prioritere drift og vedlikehold.

Teknisk direktør registrerer at alle bompakker inngår i forslaget og at belønningstiltakene nevnes. Det er imidlertid bekymringsfullt at det ikke finnes finansiering til noen tiltak i Kristiansand utover de som inngår i bompengefinansiering. Konsekvenser av dette kan bli merkbar for større byutviklingsprosjekter og boligprosjekter i kommunen. Konsekvensen blir forsterket fordi den samspiller med endringer i Plan- og bygningsloven. § 17-3 regulerer innhold i utbyggingsavtaler. Det offentliges anledning til å inngå avtaler der en utbygger tar på seg investeringsansvar for offentlig infrastruktur er begrenset. Et eksempel kan være Benestadfeltet, med rekkefølgekrav til vei. Et annet eksempel er Oddemarka-området.

Teknisk direktør ber om at det innarbeides en pott i handlingsprogrammet slik at utbyggingsstrategier i Arealprosjektet og i kommunens planer kan realiseres. Dette vil bli avgjørende for måloppnåelse mht riktig lokalisering av boliger og næringsarealer.

Teknisk direktør og er skeptisk til formuleringen nedenfor, hentet fra side 25 i forslaget: ”Øvre ramme for gang- og sykkelvegpakken er fast på 71 mill. kr. Kostnadsoverslaget for rv. 41 Ryen – Solsletta er øket til 23 mill. kr. Vi har derfor valgt å foreslå å ta ut gang- og sykkelvegen rv. 41 Timenes – Bjønndalen fra GS-pakken. Hele strekningen rv. 41 Timenes – Bjønndalen – Hamre finansieres dermed fra Samferdselspakken (jmfør tabellene på side 26 som viser 40 mill. kr til gang- og sykkelveg innenfor prosjektet rv. 41 / rv. 451 Timens – Kjevik). ”

Direktøren minner om at G/S-pakken er vedtatt i bystyret i Kristiansand og søkt om av Kristiansand. Det framstår derfor underlig at et annet organ endrer premisene og innholdet i pakken. Denne saken synliggjør behovet for at Kristiansand kommune er selvstendig høringspart for handlingsplanen ved alle framtidige revisjoner. Teknisk direktør forventer at innarbeidet prosedyre for bruk av marginallister følges.

På side 25 framgår også forslag om at ”eventuelle kostnadsøkninger for tiltak på kommunal veg må forutsettes finansiert med kommunale midler”. Teknisk direktør mener dette er i strid med grunnprinsippet for ATP-prosjektet, og gjenfinnes heller ikke for tiltak langs andre veiklasser. Teknisk direktør anbefaler at prosjekter på kommunale veger og fylkesveger/riksveger behandles likt. Det vil si at overskridelser også på prosjekter på kommunale veger om nødvendig dekkes over samferdselspakken.

Kristiansand kommune har ved en enkelt anledning tatt på seg risiko ved underbudsjettering. Det gjelder den store usikkerheten knyttet til kostnader for Christian Quart bro, den gang denne lå inne i g/s-pakken. Da ble det fattet et vedtak om at kostnadsøkning ut over 10% ville bli dekket av kommunen. For alle andre tiltak gjelder prinsippet om prioritering og marginallister.

Det er uklart for teknisk direktør hva som kan bli følgene av beskrivelse på side 25 om å ta g/s-vei Timenes – Bjønndalen ut av g/s-pakken for finansiering i myk pakke, samtidig som eventuelle kostnadsøkning på kulvert på rv 9 kan medføre redusert ramme for g/s-vei Ryen – Solsletta slik at den må finansieres over myk pakke. Teknisk direktør forutsetter at eventuelle kostnadsøkninger i g/s-pakken som krever at prosjekter må kuttes medfører at de kuttete prosjektene overføres til myk pakke i samferdselspakken.

Teknisk direktør forutsetter at tiltak på rv 41 og 451 inneholder mer enn g/s-tiltak i tabell på side 26. Teksten bør endres til også å omfatte trafiksikkerhet.

Når vi ser bort fra bompenger inneholder investeringsprogrammet ikke en eneste krone til tiltak i Kristiansand, kanskje med unntak av postene kollektivtrafikktiltak – div, diverse planlegging og diverse grunnverv.

Teknisk direktør mener at byproblematikk er underkommunisert i dokumentet, tilnærmet fraværende, og at høytrafikkerte veier er viet liten oppmerksomhet.

I følge forslag til samarbeidsavtale skal ATP-utvalget følge opp gjennomføring av "myk pakke". Teknisk direktør anbefaler at ATP – utvalget får fullmakt til å foreta mindre justeringer i myk pakke som ledd i gjennomføringen av denne, se forslag til vedtak.